

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ANTHONY MICHAEL COLLINS

15 päivänä joulukuuta 2022¹

Yhdistetyt asiat C-615/20 ja C-671/20

**Prokuratura Okręgowa w Warszawie
vastaan**

YP ym. (C-615/20) ja

M.M. (C-671/20)

(Ennakkoratkaisupyyntö – Sąd Okręgowy w Warszawie (Varsovan alueellinen tuomioistuin, Puola)

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeusvaltio – Tehokas oikeussuoja unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla – SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla – Tuomareiden riippumattomuus – Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto) lupa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomaria vastaan ja pidättää hänet virantoimituksesta – Kansallisilla tuomioistuimilla ei ole mahdollisuutta tutkia tuomioistuinten legitimitettiin tai arvioida tuomarinimitysten ja tällaisesta nimityksestä johtuvan tuomioistuinten toimivallan laillisuutta – Unionin oikeuden ensisijaisuus – Vilpittömän yhteistyön velvoite – Oikeusvarmuuden ja oikeusvoiman periaatteet

Sisällys

I	Johdanto	2
II	Asiaa koskevat oikeussäännöt – Puolan oikeus	3
A	Perustuslaki	3
B	Ylimmästä tuomioistuimesta annettu muutettu laki	4
C	Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annettu muutettu laki	4
D	KRS:stä annettu laki	6
E	Rikosprosessilaki	7

¹ Alkuperäinen kieli: englanti.

III	Pääasioiden tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset	7
A	Asia C-615/20	7
B	Asia C-671/20	13
IV	Asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa	16
V	Asian tarkastelu	16
A	Tutkittavaksi ottaminen	16
B	Asiakysymys	18
1.	Alustavia huomautuksia	18
2.	Asiassa C-615/20 esitetyt ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys	18
3.	Asiassa C-671/20 esitetty toinen kysymys	24
4.	Asiassa C-615/20 esitetty neljäs kysymys ja asiassa C-671/20 esitetyt ensimmäinen, kolmas ja neljäs kysymys	27
VI	Ratkaisuehdotus	30

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävissä ennakkoratkaisupyyntöissä tuodaan jälleen esiin ongelmia, jotka koskevat Puolan tuomioistuinjärjestelmän hiljattain toteutetun uudistuksen tiettyjen seikkojen yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa. Kyse on Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto)² myöntämistä luvista aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellinen menettely ja pidättää hänet virantoimituksesta, mikä estää häntä ratkaisemasta tiettyjä hänen käsiteltäväkseen jaettuja rikosasioita. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin³ pyytää tässä tarkoituksessa unionin tuomioistuinta tulkitsemaan SEU 2 artiklaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, Euroopan unionin perusoikeuskirjan⁴ 47 artiklaa sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön⁵ ja oikeusvarmuuden periaatteita. Siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoisi, ettei kurinpitojaosto voinut unionin oikeuden perusteella laillisesti myöntää näitä lupia, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, mitä seurauksia tällä toteamuksella on rikosoikeudenkäynnistä vastaavan tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon.

² Jäljempänä kurinpitojaosto.

³ Joka on asioissa C-615/20 ja C-671/20 sama mutta joka toimii eri ratkaisukokoonpanoissa.

⁴ Jäljempänä perusoikeuskirja.

⁵ Mainitaan SEU 4 artiklan 3 kohdassa.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt – Puolan oikeus

A Perustuslaki

2. Puolan tasavallan perustuslain (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) 45 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin toimivaltaisessa, riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä.”

3. Puolan tasavallan perustuslain 144 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”2. Jotta tasavallan presidentin viralliset asiakirjat olisivat päteviä, pääministerin on varmennettava ne allekirjoituksellaan, ja hän on siten vastuussa Sejmille [(Puolan parlamentin alahuone)].

3. Edellä 2 momentin säännöksiä ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

– –

17) tuomareiden nimittäminen

– –”

4. Puolan tasavallan perustuslain 179 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tasavallan presidentti nimittää tuomarit [Krajowa Rada Sądownicтва (kansallinen tuomarineuvosto, Puola; jäljempänä KRS)] ehdotuksesta tehtäviinsä ennalta määräämättömäksi ajaksi.”

5. Puolan tasavallan perustuslain 180 §:n 1 momentin mukaan tuomareita ei voida erottaa.

6. Puolan tasavallan perustuslain 181 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tuomaria vastaan voidaan aloittaa rikosoikeudellinen menettely tai hänen vapautensa voidaan riistää ainoastaan laillisesti perustetun tuomioistuimen etukäteen antamalla luvalla. Tuomarin vapautta ei saa riistää tai häntä ei saa pidättää, paitsi kun hän jää kiinni rikosta tehdessään, jos pidättäminen on välttämätöntä menettelyn asianmukaisen kulun turvaamiseksi. Alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen puheenjohtajalle on viipymättä ilmoitettava vapaudenriistosta ja tämä voi määrätä pidätetyn välittömästä vapauttamisesta.”

7. Puolan tasavallan perustuslain 187 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [KRS:n] kokoonpano on seuraava:

1) Sąd Najwyższy [(ylin tuomioistuin)] ensimmäinen presidentti, oikeusministeri, Naczelny Sąd Administracyjny [(ylin hallintotuomioistuin)] presidentti ja Puolan tasavallan presidentin nimittämä henkilö

- 2) 15 jäsentä, jotka valitaan Sąd Najwyższyn, yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomareiden keskuudesta
- 3) neljä jäsentä, jotka Sejm [(Puolan parlamentin alahuone)] valitsee jäsentensä keskuudesta, ja kaksi jäsentä, jotka senaatti [(Puolan parlamentin ylähuone)] valitsee senaattorien keskuudesta.

– –

3. [KRS:ään] valittujen jäsenten toimikausi on neljä vuotta.
4. [KRS:ään] sovellettava järjestelmä, sen toimiala, sen työtavat ja tapa, jolla sen jäsenet valitaan, määritellään laissa.”
8. Puolan tasavallan perustuslain 190 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Trybunał Konstytucyjny [(perustuslakituomioistuin, Puola)] tuomiot sitovat kaikkia ja ne ovat lopullisia.”

B Ylimmästä tuomioistuimesta annettu muutettu laki

9. Ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annetun lain (ustawa o Sądzie Najwyższym; Dz. U 2018, järjestysnumero 5), jota muutettiin yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun lain, ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain ja erinäisten muiden lakien muuttamisesta 20.12.2019 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2020, järjestysnumero 190; jäljempänä muutoslaki) (jäljempänä ylimmästä tuomioistuimesta annettu muutettu laki), 27 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kurinpitojaoston toimivaltaan kuuluvat

– –

- 1a) asiat, jotka koskevat lupaa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomaria, avustavaa tuomaria, syyttäjää ja avustavaa syyttäjää vastaan tai asettaa viimeksi mainitut tutkintavankeuteen.

– –”

C Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annettu muutettu laki

10. Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta 27.7.2001 annetun lain (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych; Dz. U. 2001, nro 98, järjestysnumero 1070) 41b §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Viranomainen, jolla on toimivalta tutkia tuomioistuimen toimintaa koskeva kantelu tai vaatimus, on kyseisen tuomioistuimen puheenjohtaja.

– –

3. Viranomainen, jolla on toimivalta tutkia sąd Rejonowyn presidentin, sąd okręgowyn presidentin tai sąd Apelacyjyn puheenjohtajan toimintaa koskeva kantelu, on sąd okręgowyn presidentti, sąd Apelacyjyn puheenjohtaja ja [KRS].”

11. Kyseisen lain, sellaisena kuin se on muutettuna muutoslailla (jäljempänä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annettu muutettu laki), 42a §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuinten tai tuomioistuinten elinten toiminnan yhteydessä ei ole sallittua kyseenalaistaa tuomioistuinten, valtion perustuslaillisten elinten tai oikeussuoja- tai oikeudenvälontaelinten legitimitettiä.

2. Yleinen tuomioistuin tai muu lainkäyttöelin ei voi todeta tai arvioida, onko tuomari nimitetty lainmukaisesti tai onko hänellä tästä nimityksestä seuraava laillinen oikeus hoitaa lainkäyttötehtäviä.”

12. Kyseisen lain 47a §:n 1 momentin mukaan asiat osoitetaan tuomareille ja avustaville tuomareille arvalla. Kyseisen lain 47b §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon muuttaminen voidaan hyväksyä vain, jos asiaa ei voida käsitellä nykyisessä ratkaisukokoonpanossa tai jos on olemassa pysyvä este asian tutkimiselle nykyisessä kokoonpanossa. Tällaisessa tapauksessa sovelletaan 47a §:ää asian uudelleen jakamiseen. Kyseisen lain 47b §:n 3 momentissa säädetään, että tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon muuttamista koskevan päätöksen tekee tuomioistuimen puheenjohtaja tai tämän valtuuttama tuomari.

13. Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 80 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomarit voidaan pidättää tai heitä vastaan voidaan nostaa syyte vain toimivaltaisen kurinpitotuomioistuimen luvalla. Tämä säännös ei koske pidättämistä silloin, kun tuomari jää kiinni rikosta tehdessään, jos pidättäminen on välttämätöntä menettelyn asianmukaisen kulun turvaamiseksi. Siihen saakka, kunnes annetaan päätös, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan, voidaan toteuttaa ainoastaan kiireellisiä toimenpiteitä.

--

2c. Kurinpitotuomioistuin tekee päätöksen, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan, jos on riittävän perusteltuja epäilyjä siitä, että tuomari on syyllistynyt rikokseen. Päätöksessä annetaan lupa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomaria vastaan ja esitetään sen perustelut.

2d. Kurinpitotuomioistuin käsittelee hakemuksen, joka koskee rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista tuomaria vastaan, 14 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta.”

14. Mainitun lain 107 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomari on kurinpidollisesti vastuussa virka-asemastaan johtuvien velvollisuuksien laiminlyönneistä (kurinpidolliset rikkomukset), myös seuraavissa tapauksissa:

--

3) teot, joilla kyseenalaistetaan tuomarin palvelussuhteen olemassaolo, tuomarin nimityksen tehokkuus tai Puolan tasavallan perustuslaillisen elimen valtuudet

– –”

15. Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 110 §:n 2a momentissa säädetään seuraavaa:

”Kurinpitotuomioistuin, jonka tuomiopiirissä menettelyn kohteena oleva tuomari työskentelee, on alueellisesti toimivaltainen käsittelemään 37 §:n 5 momentissa ja 75 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja asioita. Edellä 80 §:ssä ja 106zd §:ssä tarkoitetuissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin on ensimmäisenä oikeusasteena Sąd Najwyższy kurinpitojaoston yhden tuomarin kokoonpanossa ja toisena oikeusasteena Sąd Najwyższy kurinpitojaoston kolmen tuomarin kokoonpanossa.”

16. Kyseisen lain 129 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kurinpitotuomioistuin voi pidättää tehtävistään tuomarin, jota vastaan on aloitettu kurinpitoa tai vajaavaltaisuutta koskeva menettely, ja näin on myös, jos se antaa päätöksen, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen kyseistä tuomaria vastaan.

2. Jos kurinpitotuomioistuin tekee päätöksen, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, se pidättää viran puolesta kyseisen tuomarin tehtävistään.

3. Pidättäessään tuomarin tehtävistään kurinpitotuomioistuin alentaa hänen palkkansa määrää 25–50 prosenttia kyseisen tehtävistä pidättämisen ajaksi; tämä ei koske vajaavaltaisuutta koskevan menettelyn kohteena olevia henkilöitä.

3a. Jos kurinpitotuomioistuin tekee päätöksen, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen eläkkeellä olevaa tuomaria vastaan virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, se alentaa viran puolesta hänen eläkkeensä määrää 25–50 prosenttia kurinpitomenettelyn keston ajaksi.

4. Jos kurinpitomenettely on keskeytetty tai se on johtanut vapauttavaan päätökseen, oikaistaan kaikki palkan tai palkkion osat täysimääräiseen korvaukseen asti.”

D KRS:stä annettu laki

17. Kansallisesta tuomarineuvostosta 12.5.2011 annetun lain (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa; Dz. U. 2011, nro 126, järjestysnumero 714), sellaisena kuin se on muutettuna kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain sekä erinäisten muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 3) (jäljempänä KRS:stä annettu laki) 9a §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Sejm [(Puolan parlamentin alahuone)] valitsee Sąd Najwyższyn, yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotatuomioistuinten tuomareiden joukosta 15 jäsentä [KRS:ään] neljän vuoden yhteiseksi toimikaudeksi.

2. Sejm ottaa 1 momentissa tarkoitettua vaalia suorittaessaan mahdollisuuksien mukaan huomioon sen, että [KRS:ssä] on oltava edustettuina erityyppisten ja eriasteisten tuomioistuinten tuomareita.

3. Tuomareista valittujen [KRS:n] uusien jäsenten yhteinen toimikausi alkaa heidän valitsemistaan seuraavana päivänä. [KRS:n] jäsenet, joiden toimikausi päättyy, hoitavat tehtävänsä siihen päivään saakka, jona [KRS:n] uusien jäsenten yhteinen toimikausi alkaa.”

18. Kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain sekä erinäisten muiden lakien muuttamisesta annetun lain 6 §:n siirtymäsäännöksessä, joka tuli voimaan 17.1.2018, säädetään seuraavaa:

”Puolan tasavallan perustuslain 187 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen [KRS:n] jäsenten, jotka on valittu nykyisin voimassa olevien säännösten nojalla, toimikausi jatkuu [KRS:n] uusien jäsenten toimikauden alkamista edeltävään päivään saakka mutta kuitenkin enintään 90 päivän ajan tämän lain voimaantulopäivästä lukien, jollei toimikausi ole sillä välin jo päättynyt.”

E Rikosprosessilaki

19. Rikosprosessista 6.6.1997 annetun lain (ustawa – Kodeks postępowania karnego; Dz. U. 31 1997, järjestysnumero 555; jäljempänä rikosprosessilaki) 439 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Muutoksenhakutuomioistuin käsittelyssään kumoaa valituksenalaisen ratkaisun riippumatta siitä, miltä osin ratkaisusta valitettiin ja mitä perusteita esitettiin, ja riippumatta siitä, mikä vaikutus puutteella oli ratkaisun sisältöön, jos

- 1) ratkaisun tekemiseen on osallistunut henkilö, jolla ei ole siihen toimivaltaa tai kelpoisuutta tai johon kohdistuu jääviysepäily 40 §:n nojalla;
- 2) tuomioistuimen kokoonpano ei ollut asianmukainen tai yksi sen jäsenistä ei ollut läsnä koko istunnon ajan;

– –”

20. Rikosprosessilain 523 §:n 1 momentin mukaan kassaatiovalitus voidaan tehdä vain kyseisen lain 439 §:ssä mainitun puutteen tai muun ilmeisen oikeudenloukkauksen perusteella, jos se on voinut vaikuttaa merkittävästi ratkaisun sisältöön.

III Pääasioiden tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

A Asia C-615/20

21. Prokuratura Okręgowa w Warszawie (Varsovan alueellinen syyttäjänvirasto, Puola; jäljempänä alueellinen syyttäjäviranomainen) syytti YP:tä ja 13:a muuta henkilöä useista Puolan rikoslaissa säädettyistä rikoksista, jotka ovat kohdistuneet 229 uhriin. Asian⁶ käsittely on vireillä 11:tä syytettyä vastaan. Asian asiakirja-aineisto käsittää 197 nidettä ja useita kymmeniä liitteitä.

⁶ Asia VIII K 105/17.

Oikeudenkäynnissä on pidetty yli 100 käsittelypäivää, joiden kuluessa on kuultu syytettyjä, uhreja ja yli 150:tä todistajaa. Kuulematta on enää vain joitakin todistajia ja kolme asiantuntijaa. Tuomari I.T. kuului ratkaisukokoonpanoon ja osallistui oikeudenkäyntiin.

22. Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej (valtakunnansyyttäjäviraston sisäasioiden osasto, Puola; jäljempänä NPPO) pyysi 14.2.2020 kurinpitojaostolta⁷ lupaa nostaa tuomari I.T:tä vastaan syyte julkisen viranomaisen tehtävien laiminlyönnistä ja toimivallan ylityksestä sillä perusteella, että hän on sallinut tiedotusvälineiden edustajien tallentavan Sąd Okręgowy w Warszawien (Varsovan alueellinen tuomioistuin, Puola) istunnon, kyseisessä asiassa annetun ratkaisun julistamisen ja sen suulliset perustelut. NPPO:n mukaan tuomari I.T. paljasti sivullisille henkilöille alueellisen syyttäjänviranomaisen valmistelutietoja. Koska tuomari I.T. oli saanut kyseiset tiedot haltuunsa hoitaessaan virkatehtäviään, NPPO katsoi hänen toimineen vastoin yleistä etua.

23. Kurinpitojaosto, joka toimi ensimmäisen asteen tuomioistuimena, hylkäsi 9.6.2020 NPPO:n vaatimuksen saada lupa nostaa tuomari I.T:tä vastaan syyte. NPPO valitti tästä päätöksestä. Kurinpitojaosto, joka toimi tuolloin toisen asteen tuomioistuimena, poisti 18.11.2020 tuomari I.T:n lainkäytöllisen koskemattomuuden, pidätti hänet virantoimituksesta sekä alensi hänen palkkaansa 25 prosenttia pidättämisen ajaksi.⁸ Virantoimituksesta pidättäminen on voimassa siihen asti, kunnes rikosoikeudenkäynti saatetaan päätökseen.

24. Virantoimituksesta pidättämisen seurauksena tuomari I.T. on estynyt ratkaisemasta hänen käsiteltäväkseen jaettuja asioita, mukaan lukien asia VIII K 105/17. Puolan rikosprosessilakiin sisältyvän periaatteen, jonka mukaan tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoa ei voida muuttaa, nojalla ainoastaan tuomioistuimen se ratkaisukokoonpano,⁹ joka on osallistunut asian käsittelyyn alusta loppuun saakka, on toimivaltainen antamaan ratkaisun. Asian VIII K 105/17 käsittely on siten aloitettava uudelleen alusta asti. I.T:n tilalle nimitetyn uuden tuomarin on erityisesti vastaanotettava uudelleen kaikki asian käsittelyn aikana tähän mennessä jo esitetyt todisteet. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä tilanne on vastoin perusoikeuskirjan 47 artiklaa, erityisesti oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin ja jokaisen oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu.¹⁰

25. Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (ylimmän tuomioistuimen työ- ja sosiaalivakuutusjaosto, Puola),¹¹ joka käsitteli asioita, joissa annettiin tuomio A. K., katsoi 5.12.2019 antamassaan tuomiossa¹² ja 15.1.2020 antamissaan määräyksissä,¹³ että KRS ei ole nykyisessä kokoonpanossaan riippumaton lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta, eikä kurinpitojaosto, jonka jäsenet on nimitetty nykyisessä kokoonpanossaan toimivan KRS:n ehdotuksesta, ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklassa ja Puolan tasavallan perustuslain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin. Sąd Najwyższyn yhdistetyt siviiliasiain, rikosasiain ja työ- ja

⁷ Kurinpitojaostolla oli voimassa olevan lainsäädännön nojalla toimivalta käsitellä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista tuomaria vastaan ja hänen virantoimituksesta pidättämistään koskevia lupahakemuksia sekä ensimmäisessä että toisessa asteessa.

⁸ Asia II DO 74/20 (jäljempänä kurinpitojaoston päätös).

⁹ Eli samat tuomarit taikka tuomarit ja lautamiehet.

¹⁰ Ks. mm. tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982; jäljempänä tuomio A. K.).

¹¹ Jäljempänä työ- ja sosiaalivakuutusasioita käsittelevä jaosto.

¹² Asia III PO 7/18

¹³ Asiat III PO 8/18 ja III PO 9/18.

sosiaalivakuutusjaostot vahvistivat 23.1.2020 antamassaan yhteisessä päätöslauselmassa työ- ja sosiaalivakuutusjaoston kannan ja totesivat, että kurinpitojaoston ratkaisukokoonpano, johon on nimitetty jäsen nykyisessä kokoonpanossaan toimivan KRS:n ehdotuksesta, on sääntöjenvastainen. Yhdistetyt jaostot katsoivat lisäksi, että kurinpitojaosto ei rakenteellisten ominaispiirteidensä vuoksi ole edellä mainituissa määräyksissä ja säännöksessä tarkoitettu tuomioistuin eivätkä sen ratkaisut ole luonteeltaan tuomioistuinratkaisuja. Kurinpitojaosto katsoi 23.9.2020 antamassaan päätöksessä,¹⁴ että tuomiota A. K. ei voida pitää ”Puolan oikeusjärjestyksessä sitovana”, koska käsitellessään ennakkoratkaisupyyntöön taustalla olevaa asiaa työ- ja sosiaalivakuutusjaosto oli toiminut ”lainvastaisissa kokoonpanoissa”.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, johon tuomari I.T. kuuluu, on osa Puolan tuomioistuinjärjestelmää ja se ratkaisee asioita SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuilla ”unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”.¹⁵ Kurinpitojaoston päätös poistaa tuomari I.T:n rikosoikeudellinen koskemattomuus ja pidättää hänet virantoimituksesta, sillä seurauksella, että asian VIII K 105/17 käsittely on aloitettava uudelleen alusta asti eri ratkaisukokoonpanossa, sai ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilemään, onko kurinpitojaosto riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu.

27. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tuomareiden kurinpitajärjestelmää¹⁶ ja erottamista¹⁷ koskevien sääntöjen osalta on noudatettava SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaista tehokkaan oikeussuojan vaatimusta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, koskeeko tehokkaan oikeussuojan vaatimus myös kansallisia säännöksiä, joissa sallitaan rikosoikeudellisen menettelyn aloittaminen tuomareita vastaan tai heidän vapaudenriistonsa (pidättämisensä). Se katsoo, että rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan olisi sovellettava samoja vaatimuksia kuin kurinpitomenettelyn aloittamiseen seuraavista syistä. Ensiksikin lupa aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellinen menettely voidaan myöntää vain, jos kurinpitotuomioistuimen mukaan on olemassa riittävän todennäköisiä syitä epäillä rikosta. Toiseksi, kun tällainen lupa on myönnetty, kurinpitotuomioistuin voi¹⁸ pidättää kyseisen tuomarin virantoimituksesta ja estää häntä ratkaisemasta asioita siihen saakka, kunnes rikosoikeudellinen menettely on päättynyt. Kolmanneksi kurinpitotuomioistuin on velvollinen alentamaan tuomarin palkkaa vähintään 25 ja enintään 50 prosenttia virantoimituksesta pidättämisen ajaksi. Neljänneksi luvassa aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellinen menettely ei vahvisteta, missä määräajassa syyttäjän on nostettava asiassa syyte. Tämän luvan perusteella tuomari voidaan pidättää virantoimituksesta ja hänen palkkaansa voidaan alentaa määräämättömäksi ajaksi. Kaikkien näiden seikkojen arvioinnin perusteella voidaan päätellä, että tuomarin lainkäytöllisen koskemattomuuden poistamista ja/tai vapaudenriistoa (pidättämistä) koskevalla menettelyllä on vastaavia seurauksia kuin tuomareita koskevassa kurinpitajärjestelmässä. Myös tähän menettelyyn olisi siis sovellettava SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettua tehokasta oikeussuojaa koskevaa vaatimusta.

¹⁴ II S. 52/20.

¹⁵ Ks. tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁶ Unionin tuomioistuimen määräys 8.4.2020, komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277, 34 ja 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä 8.4.2020 annettu määräys).

¹⁷ Tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus) (C-192/18, EU:C:2019:924, 114 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁸ Ja sillä on tätä koskeva velvollisuus, jos tuomaria syytetään virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikkomuksesta.

28. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Puolassa kaikki syyttäjät kuuluvat hierarkkisesti oikeusministerin, joka hoitaa lakisääteisesti yleisen syyttäjän (Prokurator Generalny) tehtäviä, alaisuuteen. Vaikka yleinen syyttäjä on tehtäviään hoitaessaan riippumaton ainakin julistustasolla, hän on kuitenkin velvollinen panemaan täytäntöön syyttäjien esimiehen – kuten oikeusministerin – päätökset, määräykset ja ohjeet, myös kurinpitojaoston menettelyissä.

29. Ennakkoratkaisupyyntöä ilmenee, että Puolan tasavallan perustuslain mukaan oikeusministeri on yksi KRS:n jäsenistä. Suurimmalla osalla niistä 15:stä tuomarista, jotka Sejm valitsi yhteensä 25:stä tuomarista koostuvan KRS:n jäseniksi, oli valintahetkellä ja on edelleen vahvat siteet oikeusministeriin. Näin muodostettu KRS osallistui tämän jälkeen kurinpitojaoston kaikkien jäsenten nimittämiseen; näiden joukossa on entisiä syyttäjiä ja lakimiehiä, jotka ovat julkisesti tukeneet oikeusministerin toimintaa.

30. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan riippumattomuuden käsite, joka kuuluu erottamattomasti tuomioistuinten tehtävään, edellyttää sitä, että elin on ulkopuolinen siinä vireillä olevan oikeudenkäynnin osapuoliin nähden¹⁹. Kun otetaan huomioon kurinpitojaoston kokoonpano, KRS:n nykyinen kokoonpano, syyttäjälaitoksen rakenne sekä säännökset, jotka koskevat luvan myöntämistä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistonsa (pidättämiseensä), ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on painavia syitä epäillä, onko kurinpitojaosto syyttäjään nähden ulkopuolinen.

31. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on 8.4.2020 annetun määräyksen valossa epäilyksiä myös siitä, tuleeko kurinpitojaoston tutkia asiat, jotka koskevat luvan myöntämistä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistonsa (pidättämiseensä). Se katsoo, että kyseisen määräyksen määräysosan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun käsitteen ”tuomareita koskevat kurinpitoasiat” pitäisi kattaa myös asiat, jotka koskevat luvan myöntämistä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistonsa (pidättämiseensä). Koska kurinpitojaoston kokoonpanoa ei ole muutettu, on joka tapauksessa niin, että kaikkia kyseisessä jaostossa vireillä olevia asioita käsittelee kokoonpano, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia 8.4.2020 annetun määräyksen määräysosan 1 kohdan toisen luetelmakohdan valossa.

32. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo edellä esitetyn perusteella, että kurinpitojaoston lupa ei ole tuomioistuinratkaisu, koska kyseinen jaosto ei täytä tehokkaan oikeussuojan vaatimuksia unionin oikeudessa tarkoitetulla tavalla eikä toimi ”oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakauden sekä hyvän lainkäytön varmistamiseksi”²⁰. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo siksi, että kurinpitojaoston ratkaisut eivät sido sitä. Koska kurinpitojaoston myöntämän luvan pätevyys vaikuttaa suoraan siihen, täyttääkö ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin itse riippumattonta ja puolueetonta tuomioistuinta, joka on etukäteen laillisesti perustettu, koskevan vaatimuksen, se pyytää unionin tuomioistuimelta vastausta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii tässä yhteydessä selvittämään, koskeeko velvollisuus kieltäytyä antamasta kurinpitojaoston päätökselle sitovaa vaikutusta myös muita valtiollisia elimiä²¹ ja voiko näin ollen se, että kyseistä tuomaria, jota lupa koskee, kielletään perusteettomasti osallistumasta ratkaisukokoonpanoon, rikkoa unionin oikeutta.

¹⁹ Tuomio 21.1.2020, Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

²⁰ Ks. tuomio 2.4.2020, CRNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ja 89 kohta).

²¹ Kuten oikeusministeri, tuomioistuinten puheenjohtajat, Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) ja kurinpitoelimet.

33. Sąd Okręgowy w Warszawie on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”(1) Onko unionin oikeutta – erityisesti perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja siinä vahvistettua oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa sekä oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu – tulkittava siten, että ne ovat esteenä toisessa ja kolmannessa kysymyksessä seikkaperäisesti esitetyille kansallisen oikeuden säännöksille, eli [yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain] 80 §:n, 110 §:n 2 a momentin ja 129 §:n ja [ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain] 27 §:n 1 momentin 1a kohdan säännöksille, joiden nojalla [kurinpitojaosto] voi poistaa tuomarin koskemattomuuden ja pidättää hänet virantoimituksesta, minkä seurauksena tuomari ei voi ratkaista hänen käsiteltäväkseen jaettuja asioita, kun otetaan huomioon, että
- a) [kurinpitojaosto] ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja Puolan tasavallan perustuslain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin (tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982)
 - b) kurinpitojaoston jäsenillä on erityisen vahvat siteet lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaan (määräys 8.4.2020, komissio v. Puola, C-791/19 R, EU:C:2020:277)
 - c) Puolan tasavalta veloitettiin keskeyttämään eräiden ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain [kurinpitojaostoa] koskevien säännösten soveltaminen ja pidättäytymään siirtämästä kurinpitojaoston käsiteltävänä olevia asioita ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia (määräys 8.4.2020, komissio v. Puola, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
- (2) Onko unionin oikeutta – erityisesti SEU 2 artiklaa ja siinä vahvistettua oikeusvaltion arvoa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvia tehokkaan oikeussuojan vaatimuksia – tulkittava siten, että ”lainkäyttötehtäviä hoitavia henkilöitä koskeva kurinpitojärjestelmä” kattaa myös säännökset, jotka koskevat rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistoaan (pidättämistään), kuten Puolan tasavallan perustuslain 181 §:n, luettuna yhdessä [yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain] 80 ja 129 §:n kanssa, joiden nojalla
- a) rikosoikeudellisen menettelyn aloittaminen kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistonsa (pidättämisensä) yleisen syyttäjän vaatimuksesta edellyttää toimivaltaisen kurinpitotuomioistuimen lupaa
 - b) kurinpitotuomioistuin – joka on antanut luvan rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistonsa (pidättämisensä) – voi pidättää, tai joissakin tapauksissa on velvollinen pidättämään, kyseisen tuomarin virantoimituksesta
 - c) pidättäessään kansallisen tuomioistuimen tuomarin virantoimituksesta kurinpitotuomioistuin on myös velvollinen alentamaan kyseisen tuomarin palkkaa mainituissa säännöksissä vahvistetuissa rajoissa virantoimituksesta pidättämisen ajaksi?

- (3) Onko unionin oikeutta – erityisesti toisessa kysymyksessä mainittuja säännöksiä – tulkittava siten, että ne ovat esteenä [yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain] 110 §:n 2a momentin ja [ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain] 27 §:n 1 momentin 1a kohdan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistoaan (pidättämistään) koskevat lupa-asiat kuuluvat sekä ensimmäisessä että toisessa oikeusasteessa yksinomaan kurinpitojaoston kaltaisen elimen toimivaltaan, kun otetaan erityisesti huomioon (erikseen tai yhdessä), että
- a) kurinpitojaosto perustettiin samaan aikaan, kun muutettiin KRS:n kaltaisen elimen, joka osallistuu tuomarien nimittämismenettelyyn ja jonka ehdotuksesta kaikki kurinpitojaoston jäsenet on nimitetty, jäsenten nimittämistä koskevia sääntöjä
 - b) kansallinen lainsäätäjät on sulkenut pois mahdollisuuden siirtää ylimmän oikeusasteen kansallisen tuomioistuimen [Sąd Najwyższy] jaostona toimivaan kurinpitojaostoon mainitun tuomioistuimen muita tuomareita, joten kurinpitojaostoon voidaan ottaa vain uusia jäseniä, jotka on nimitetty muutetussa kokoonpanossa toimivan KRS:n ehdotuksesta
 - c) kurinpitojaostolle on ominaista erityisen laaja autonomia Sąd Najwyższyn organisaatiossa
 - d) Sąd Najwyższy on 19.11.2019 annetun tuomion A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) täytäntöönpanoa koskevissa ratkaisuisaan vahvistanut, että muutetussa kokoonpanossa toimiva KRS ei ole lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta riippumaton elin eikä sitä voida pitää perusoikeuskirjan 47 artiklassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja Puolan tasavallan perustuslain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tuomioistuinena
 - e) vaatimuksen rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen vapaudenriistostaan (pidättämisestään) esittää yleensä syyttäjä, jonka esimiehenä on toimeenpanovaltaa käyttävä elin, kuten oikeusministeri, joka voi antaa syyttäjille prosessitoiminnan sisältöä koskevia sitovia ohjeita, ja samalla kurinpitojaoston ja muutetussa kokoonpanossa toimivan KRS:n jäsenillä on, kuten Sąd Najwyższy on todennut [kolmannen] kysymyksen d kohdassa mainituissa ratkaisuisa, erityisen vahvat siteet lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaan, minkä vuoksi kurinpitojaostoa ei voida pitää ulkopuolisena menettelyn asianosaiseen nähden
 - f) Puolan tasavalta veloitettiin keskeyttämään eräiden ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain kurinpitojaostoa koskevien säännösten soveltaminen ja pidättäytymään siirtämästä kurinpitojaoston käsiteltävänä olevia asioita ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia, 8.4.2020 annetun määräyksen komissio v. Puola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) nojalla?
- (4) Siinä tapauksessa, että myönnetään lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen kansallisen tuomioistuimen tuomaria vastaan tai hänen virantoimituksesta pidättämiseensä ja hänen palkkaansa alentamiseen tämän pidättämisen ajaksi, onko unionin oikeutta – erityisesti toisessa kysymyksessä mainittuja säännöksiä ja ensisijaisuuden, SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön sekä oikeusvarmuuden periaatteita – tulkittava siten, että ne estävät sen, että tällainen lupa katsotaan sitovaksi, erityisesti tuomarin virantoimituksesta pidättämisen osalta, silloin, kun sen on myöntänyt kurinpitojaoston kaltainen elin, minkä seurauksena:

- a) kaikkien valtion elinten (mukaan lukien ennakkoratkaisupyyntöä esittänyt tuomioistuin, jossa tuomari, jota tämä lupa koskee, on jäsenenä, sekä kansallisen tuomioistuimen kokoonpanon nimeämiseen ja muuttamiseen toimivaltaiset elimet) on jätettävä tämä lupa huomiotta ja mahdollistettava kansallisen tuomioistuimen tuomarin, jota lupa koskee, osallistuminen kyseisen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon
- b) tuomioistuin, jossa tämän luvan kohteena oleva tuomari on jäsenenä, on etukäteen laillisesti perustettu taikka riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joten se voi ”tuomioistuimena” ratkaista unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyviä kysymyksiä?

B Asia C-671/20

34. Tämän ennakkoratkaisupyyntöä taustalla olevat tosiseikat vastaavat asian C-615/20 taustalla olevia tosiseikkoja.

35. Alueellinen syyttävaviranomainen nosti M.M.:ää vastaan syytteet seitsemästä rikoksesta, joita olivat mm. maksukyvyttömyyshakemuksen jättämisen laiminlyöminen, velkojien maksunsaantijärjestyksen noudattamatta jättäminen, pankkipetos ja yhtiön tilinpäätöksen toimittamatta jättäminen. Alueellinen syyttävaviranomainen määräsi 9.6.2020 tekemällään päätöksellä M.M:n ja hänen vaimonsa yhdessä omistamaan kiinteistöön kohdistuvasta turvaamistoimesta, joka toteutettiin tekemällä panttivelkakirja mahdollisten sakkojen ja oikeudenkäyntikulujen vakuudeksi. M.M. valitti päätöksestä.

36. Sąd Okręgowy w Warszawien puheenjohtaja määräsi²² kurinpitojaoston päätöksen johdosta sen jaoston puheenjohtajan, jonka ratkaisukokoonpanoon tuomari I.T. osallistui, muuttamaan kokoonpanon kaikissa asioissa²³, jotka oli alun perin osoitettu tämän tuomarin käsiteltäviksi²⁴. Jaoston puheenjohtaja jakoi uudelleen alun perin tuomari I.T:lle osoitetut asiat. Uudelleenjaon jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä.

37. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että tuomion Simpson²⁵ mukaisesti jokaisen tuomioistuimen on viran puolesta tutkittava, onko se riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäselvyyttä siitä, onko se ”etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin” siltä osin kuin sen kokoonpanon muuttaminen Sąd Okręgowy w Warszawien puheenjohtajan määräyksellä sen jälkeen, kun tuomari I.T. oli pidätetty virantoimituksesta, oli kurinpitojaoston päätöksen välitön seuraus. ”Rakenteellisten ominaispiirteidensä” vuoksi kurinpitojaosto ei ole kansallisessa oikeudessa tai unionin oikeudessa tarkoitettu tuomioistuin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että se voi ainoastaan kurinpitojaoston päätöksen tehokkaan valvonnan perusteella arvioida, onko se itse etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että se saattaisi loukata osapuolten oikeutta saada asiansa

²² Tämän 24.11.2020 annetun määräyksen oikeusperustana oli tuomioistuinorganisaatiosta annetun muutetun lain 47b §:n 1 ja 3 momentti.

²³ Lukuun ottamatta asiaa VIII K 105/17.

²⁴ Lukuun ottamatta asiaa VIII K 105/17, joka johti ennakkoratkaisupyyntöön asiassa C-615/20.

²⁵ Tuomio 26.3.2020, Uudelleenkäsitely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä tuomio Simpson).

käsitellyksi tuomioistuimessa ja sen ratkaisu voitaisiin kumota valituksen johdosta,²⁶ jos ratkaisu annettaisiin kokoonpanossa, johon kuuluu henkilö, jolta puuttuu toimivalta joko, koska tuomioistuimen kokoonpano ei ole asianmukainen²⁷ tai koska unionin oikeutta on rikottu.

38. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että voidakseen arvioida sen vaatimuksen täyttymistä, jonka mukaan sen on oltava etukäteen laillisesti perustettu, on tutkittava, onko kurinpitojaoston ratkaisulla sitova vaikutus. Sekä kansallisessa lainsäädännössä että Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) oikeuskäytännössä, jonka mukaan kansalliset tuomioistuimet eivät voi valvoa tuomareiden nimittämistä, mukaan lukien sen valvominen, ovatko Puolan tasavallan presidentti²⁸ ja KRS toimineet lainmukaisesti nimittämismenettelyyn osallistuessaan,²⁹ kuitenkin kielletään tällainen tutkiminen. Lisäksi tällaisen tutkimisen toteuttamista pidetään kurinpitorikkomuksena. Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäselvyyttä siitä, onko unionin oikeus esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle ja edellä mainitulle Trybunał Konstytucyjny oikeuskäytännölle.

39. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös, sitooko kurinpitojaoston päätös sitä oikeudellisesti ja mitkä ovat siitä mahdollisesti aiheutuvat seuraukset sen ratkaisukokoonpanolle ja tuomari I.T:n virantoimituksesta pidättämisen pätevyydelle. Unionin tuomioistuin on toistuvasti korostanut oikeusvoiman periaatteen tärkeyttä sekä unionin että sen jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä. Sekä oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakauden että hyvän oikeudenkäytön varmistamiseksi on tärkeää, että lopullisiksi tulleet tuomioistuinten ratkaisuja ei voida enää kyseenalaistaa. Unionin oikeus ei siis velvoita kansallista tuomioistuinta olemaan soveltamatta kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on oikeusvoimainen, vaikka siten olisi mahdollista korjata unionin oikeuden vastainen kansallinen tilanne.³⁰

40. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kurinpitojaoston luonne on sellainen, ettei sen 18.11.2020 antama päätös ole ”tuomioistuinratkaisu”, koska tätä käsitettä sovelletaan ainoastaan sellaisen elimen päätöksiin, joka täyttää unionin oikeudesta johtuvat tehokkaat oikeussuojan vaatimukset. Se, että kurinpitojaosto voi pidättää kansallisen tuomioistuimen tuomarin virantoimituksesta käytännössä määräämättömäksi ajaksi, ei millään tavoin takaa oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakautta, eikä varmasti ole omiaan edistämään hyvää oikeudenhoitoa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi, sovelletaanko velvollisuutta evätä sitova vaikutus kurinpitojaoston ratkaisuilta myös oikeusministerin, yleisen syyttäjän ja tuomioistuinten puheenjohtajien ja Trybunał Konstytucyjny presidentin kaltaisten muiden valtion elinten ratkaisuihin. Se pohtii näin ollen, onko se, että perusteettomasti estetään tuomarin, jonka osalta on annettu lupa aloittaa häntä vastaan rikosoikeudellinen menettely, osallistuminen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon, unionin oikeuden vastaista.

41. Sąd Okręgowy w Warszawie on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”(1) Onko unionin oikeutta – erityisesti SEU 2 artiklaa ja siinä vahvistettua oikeusvaltiota koskevaa arvoa, SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa sekä ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön ja oikeusvarmuuden periaatteita – tulkittava siten, että ne ovat esteenä [yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain] 41b §:n 1 ja 3 momentin kaltaisten

²⁶ Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin).

²⁷ Ks. rikosprosessilain 439 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, luettuina yhdessä 523 §:n 1 momentin kanssa.

²⁸ Jäljempänä tasavallan presidentti.

²⁹ Ks. tuomio 4.3.2020, TK (P 22/19) ja määräys 20.4.2020, TKz (U 1/20).

³⁰ Tuomio 2.4.2020, CRPNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ja 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

kansallisten säännösten soveltamiselle siten, että tuomioistuimen puheenjohtaja voi – itsenäisesti ja ilman tuomioistuinvalvontaa – tehdä päätöksen tuomioistuimen kokoonpanon muuttamisesta [kurinpitojaoston] kaltaisen elimen antaman sellaisen päätöksen perusteella, jolla annetaan alun perin tuomioistuinkokoonpanoon nimitetyn tuomarin (alueellisen tuomioistuimen tuomari I.T.) osalta lupa aloittaa häntä vastaan rikosoikeudellinen menettely ja jossa määrätään kyseisen tuomarin ehdottomasta pidättämisestä virantoimituksesta, mistä seuraa erityisesti, että kyseinen tuomari ei saa osallistua ratkaisukokoonpanoon asioissa, joita käsittelemään hänet on nimitetty, mukaan lukien asiat, joita käsittelemään hänet on osoitettu ennen kyseisen päätöksen antamista?

- (2) Onko unionin oikeutta – erityisesti ensimmäisessä kysymyksessä mainittuja määräyksiä – tulkittava siten, että se on esteenä
- a) [yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain] 42a §:n 1 ja 2 momentin ja 107 §:n 1 momentin 3 kohdan kaltaisille kansallisille säännöksille, joissa kielletään kansallista tuomioistuinta arvioimasta – tutkittaessa sitä, onko kyseinen tuomioistuin etukäteen laillisesti perustettu – ensimmäisessä kysymyksessä mainitun kurinpitojaoston päätöksen sitovuutta ja siihen liittyviä oikeudellisia seikkoja, joiden välitön seuraus tuomioistuinkokoonpanon muutos on, ja joissa samanaikaisesti säädetään, että tällaisen tutkinnan yritys on peruste asettaa tuomari kurinpidolliseen vastuuseen?
 - b) Trybunał Konstytucyjny (Puolan perustuslakituomioistuin) kaltaisen kansallisen elimen oikeuskäytännölle, jonka mukaan [Puolan tasavallan presidentin] ja kansallisen tuomarineuvoston [KRS] kaltaisten elinten toimet, jotka koskevat jäsenten nimittämistä Izba Dyscyplinarnan kaltaiseen elimeen, eivät ole tuomioistuinvalvonnan piirissä, mukaan lukien unionin oikeuden näkökulmasta harjoitettava valvonta – riippumatta rikkomuksen vakavuudesta ja laajuudesta – ja jonka mukaan tuomarinimitys on luonteeltaan lopullinen eikä sitä voi kumota?
- (3) Onko unionin oikeutta – erityisesti ensimmäisessä kysymyksessä mainittuja määräyksiä – tulkittava siten, että se on esteenä ensimmäisessä kysymyksessä mainitun päätöksen sitovuudelle erityisesti siltä osin kuin se koskee tuomarin pidättämistä virantoimituksesta, kun otetaan huomioon, että päätöksen on antanut Izba Dyscyplinarnan kaltainen elin, jolloin:
- a) kaikki valtiolliset elimet (mukaan lukien ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin sekä sellaiset elimet, joilla on toimivalta nimittää kansallisen tuomioistuimen kokoonpano tai muuttaa sitä, erityisesti tuomioistuimen puheenjohtaja) ovat velvollisia jättämään kyseisen päätöksen huomioimatta ja mahdollistamaan kansallisen tuomioistuimen tuomarin, jota kyseinen päätös koskee, osallistumisen kyseisen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon;
 - b) tuomioistuin, jonka kokoonpanossa siihen alun perin nimitetty tuomari ei ole mukana – ainoastaan sen vuoksi, että edellä mainittu päätös koskee kyseistä tuomaria –, ei ole etukäteen laillisesti perustettu eikä voi siksi ratkaista ”tuomioistuimena” asioita, jotka koskevat unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa?
- (4) Onko edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta merkitystä sillä tosiseikalla, etteivät kurinpitojaosto ja Trybunał Konstytucyjny takaa tehokasta oikeussuojaa sen vuoksi, että ne eivät ole riippumattomia ja että on todettu, että niiden jäsenten nimittämistä koskevia säännöksiä on rikottu?”

IV Asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa

42. Unionin tuomioistuimen presidentti yhdisti 21.1.2021 tekemällään päätöksellä asiat C-615/20 ja C-671/20 suullista ja kirjallista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

43. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt asioissa C-615/20 ja C-671/20 esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyä nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Unionin tuomioistuimen presidentti hylkäsi nämä pyynnot 9.12.2020 ja 21.1.2021 tekemillään päätöksillä. Niiden käsittelylle annettiin kuitenkin etusija työjärjestyksen 53 artiklan 3 kohdan nojalla.

44. YP, alueellinen syyttäväviranomainen, Belgian, Tanskan, Alankomaiden, Puolan, Suomen ja Ruotsin hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. YP:tä lukuun ottamatta kaikki edellä mainitut asianosaisten esittivät lausumia ja vastauksia unionin tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin 28.6.2022 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

A Tutkittavaksi ottaminen

45. Alueellinen syyttäväviranomainen ja Puolan hallitus väittävät, että ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta. Koska ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa käsiteltävien asioiden ja niiden unionin oikeuden määräysten, joiden tulkintaa pyydetään, välillä ei ole mitään liittymää, vastaus näihin kysymyksiin ei ole tarpeen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa annettavaa ratkaisua varten.³¹ Puolan hallitus toteaa lisäksi, että vaikka unionin tuomioistuin sallisi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen jättävän huomiotta kurinpitajaoston päätöksen, Puolan laissa ei ole säännöstä, jossa sallittaisiin asioita käsittelemään osoitetun tuomarin vaihtaminen tai mainittujen asioiden siirtäminen toisen tuomarin käsiteltäviksi.

46. Komissio ja Ruotsin hallitus väittävät, että ennakkoratkaisupyyntöt voidaan ottaa tutkittaviksi, koska unionin tuomioistuimen vastaus on tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ratkaisukokoonpano voi selvittää in limine litis, onko se toimivaltainen ratkaisemaan pääasioissa kyseessä olevat rikosoikeudelliset menettelyt.

47. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisten tuomioistuinten esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.³²

³¹ Tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 48 kohta). Puolan hallituksen mukaan ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevat rikosasiat koskevat täysin sisäisiä kysymyksiä, joihin ei sovelleta perusoikeuskirjan 47 artiklaa eikä SEU 19 artiklan 1 kohtaa.

³² Tuomio 6.9.2016, Petruhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 20 kohta).

48. SEUT 267 artiklan sanamuodon ja rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää, että kansallisessa tuomioistuimessa todella on vireillä riita-asia, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuasiansa antama tuomio. Ennakkoratkaisupyyntö on perusteltu sen vuoksi, että on tarpeen ratkaista riita-asia, eikä sen tarkoituksena ole helpottaa neuvoa-antavien lausuntojen esittämistä yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä.³³ Unionin tuomioistuin on myös korostanut, että vastaus ennakkoratkaisukysymyksiin voi olla tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytäneille tuomioistuimille voidaan antaa unionin oikeuden tulkinta, jonka avulla ne voivat ratkaista kansallisen oikeuden menettelyllisiä kysymyksiä ennen kuin niiden on mahdollista ratkaista käsiteltäväkseen saatetun kansalliseen oikeuteen perustuvan oikeusriidan asiakysymys.³⁴

49. Unionin tuomioistuimelle esillä olevissa asioissa esitetyillä kysymyksillä pyritään selvittämään – ottaen huomioon kurinpitojaoston erityispiirteet ja erityisesti sen jäsenten nimittämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt – onko unionin oikeus esteenä kansallisille säännöksille, joiden nojalla kurinpitojaosto voi antaa luvan aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellisen menettelyn, minkä seurauksena hänet voidaan pidättää virantoimituksesta. Jos näin on, mitä seurauksia tästä on unionin oikeuden kannalta pääasiaa käsittelevän ratkaisukokoonpanon laillisuuteen? Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, täyttääkö se vaatimuksen, jonka mukaan sen on oltava etukäteen laillisesti perustettu. Koska tuomion Simpson³⁵ mukaan tuomioistuimella voi olla velvollisuus tutkia, onko se kokoonpanonsa puolesta riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin, jos tältä osin on vakavia epäilyjä, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämä unionin oikeuden tulkinta on tarpeen, jotta se voi ratkaista prosessuaalisen kysymyksen, joka on esitetty in limine litis, ennen sen käsiteltävänä olevan rikosoikeudenkäynnin ratkaisemista.³⁶

50. Väitteessä, jonka mukaan siinä tapauksessa, että kurinpitojaoston päätös katsottaisiin unionin oikeuden vastaiseksi, Puolan oikeudessa ei sallita asian käsittelyyn osoitetun tuomarin vaihtamista eikä asioiden siirtämistä, on kyse ennakkoratkaisupyyntöä taustalla olevan asian aineelliseen sisältöön liittyvistä seikoista, jotka koskevat unionin oikeuden ulottuvuutta ja vaikutusta sekä sen ensisijaisuutta. Pääasian aineellista sisältöä koskevilla väitteillä ei voida perustella ennakkoratkaisupyyntöä tutkimatta jättämistä.³⁷

51. Puolan hallitus vetosi istunnossa tuomioon Prokurator Generalny ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaosto – Nimitys)³⁸ tukeakseen väitettään, jonka mukaan ennakkoratkaisupyyntöä ei voida ottaa tutkittaviksi. Tuossa tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta muun muassa sillä perusteella, että tuomarin ja kurinpitojaoston välisen palvelussuhteen olemassaoloa koskevat kysymykset koskivat muuta kuin ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin kohteena olevaa oikeusriitaa. Unionin tuomioistuimen olisi mainittujen kysymysten

³³ Tuomio 8.9.2010, Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, 38 kohta) ja tuomio 27.2.2014, Pohotovost' (C-470/12, EU:C:2014:101, 28 ja 29 kohta).

³⁴ Tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym. (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁵ Ks. 57 kohta.

³⁶ Ks. analogisesti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym. (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 49 kohta). Ks. myös tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 93 ja 94 kohta).

³⁷ Ks. analogisesti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym. (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁸ Tuomio 22.3.2022 (C-508/19, EU:C:2022:201, 60–71 kohta).

ulottuvuuden arvioimiseksi ja hyödyllisen vastauksen antamiseksi pitänyt tutkia seikkoja, jotka eivät liity pääasiaan. Unionin tuomioistuin katsoi myös, että tuossa asiassa esitetyllä ennakkoratkaisupyyntöillä pyrittiin siihen, että nimitys Sąd Najwyższy tuomarin tehtäviin todettaisiin erga omnes pätemättömäksi, vaikka kansallisessa oikeudessa ei anneta oikeutta riitauttaa tuomareiden nimitystä suoralla kumoamiskanteella. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 49 kohdasta ilmenee, nyt käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan ole kyseessä tällainen tilanne.

52. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin hylkää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien kysymysten tutkittavaksi ottamista vastaan esitetyt väitteet.

B Asiakysymys

1. Alustavia huomautuksia

53. Asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä)³⁹ nostetun jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn⁴⁰ kohde on osittain päällekkäinen nyt käsiteltävän ennakkoratkaisumenettelyn kanssa. Vaikka jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely ja ennakkoratkaisupyyntömenettely ovat eri menettelyjä, joilla on erilaiset oikeusvaikutukset⁴¹, viitataan tarvittaessa kyseisessä jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä esittämäni ratkaisuehdotukseen, joka annetaan samana päivänä kuin tämä ratkaisuehdotukseni. Erityisesti asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) esittämäni ratkaisuehdotuksen 46–60 kohdassa selostetaan nyt käsiteltävän asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä oikeudellisia näkemyksiä, jotka ovat mielestäni hyvin vakiintuneita.

2. Asiassa C-615/20 esitetyt ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

54. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee asiassa C-615/20 esittämillään ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellä lähinnä, sovelletaanko SEU 2 artiklaa, SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa asioissa, joissa on kyseessä lupa muun muassa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomareita ja avustavia tuomareita vastaan, riistää heidän vapautensa tai pidättää heidät virantoimituksesta, sekä velvollisuus alentaa heidän palkkojaan. Jos näin on, onko näitä säännöksiä tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansallisille oikeussäännöille, joissa annetaan kurinpitojaostolle toimivalta ratkaista tällaiset asiat ensimmäisessä ja toisessa oikeusasteessa, koska tämän jaoston tietyt ominaispiirteet, mukaan lukien sen jäsenten nimittämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, herättävät epäilyjä siitä, onko se perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin.

55. Näiden kysymysten tutkiminen edellyttää, että ensin on arvioitava, mikä merkitys perusoikeuskirjan 47 artiklalla on asian C-615/20 ja asian C-671/20 yhteydessä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan henkilön, joka vaatii tietyssä asiassa perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettua oikeutta tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin, on vedottava unionin oikeudessa

³⁹ EUVL 2021, C 252, s. 9.

⁴⁰ SEUT-sopimuksen 258 artiklan mukaisesti

⁴¹ SEUT 258 ja SEUT 267 artiklaan perustuvien unionin tuomioistuimen ratkaisujen eri vaikutuksia ei pitäisi korostaa liikaa. Esimerkiksi 10.3.2022 annetussa tuomiossa Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175) unionin tuomioistuin on hiljattain selostanut niitä yhteisvaikutuksia, joita sen näissä kahdessa oikeudenkäynnissä antamilla ratkaisuilla voi olla.

taattuihin oikeuksiin ja vapauksiin tai hänen oltava sellaisten menettelyjen kohteena, joilla sovelletaan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Asioissa C-615/20 ja C-671/20 esitetyistä ennakkoratkaisupyyntöistä ei ilmene, että YP tai M.M. vetoaisivat unionin oikeuden säännöksessä tai määräyksessä heille myönnettyyn oikeuteen taikka olisivat unionin oikeuden soveltamista koskevan riidan kohteena. Näin ollen perusoikeuskirjan 47 artiklaa ei voida soveltaa pääasioissa. SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa kuitenkin veloitetaan kaikki jäsenvaltiot säätämään tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla⁴² erityisesti perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettulla tavalla, joten ensin mainitun määräyksen tulkinnassa on otettava asianmukaisesti huomioon jälkimmäinen määräys.⁴³

56. Toiseksi tutkin, mikä merkitys on Puolan tasavaltaa vastaan vireillä olevissa jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisestä koskevissa kahdessa oikeudenkäynnissä annetuilla kahdella väliaikaista oikeussuojaa koskevalla määräyksellä. Unionin tuomioistuin määräsi 8.4.2020 antamassaan määräyksessä kurinpitojaoston tiettyjen toimintojen keskeyttämisestä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin suhtautuu nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyyntönsä varauksellisesti kysymykseen siitä, voiko kurinpitojaosto tuossa asiassa annetun määräyksen valossa käsitellä asioita, joissa pyritään saamaan lupa aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellinen menettely ja pidättää hänet virantoimituksesta. Se on esittänyt myös kysymyksiä, jotka koskevat sitä, mikä merkitys määrätyllä keskeyttämisellä on nyt esillä olevalle menettelylle.⁴⁴

57. Lisäksi 8.4.2020 annetun määräyksen määräysosassa veloitettiin keskeyttämään kurinpitojaoston tietyt toiminnot, joita harjoitettiin ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain tiettyjen säännösten⁴⁵ nojalla. Nämä säännökset muodostivat oikeudellisen perustan kurinpitojaoston toimivallalle antaa ratkaisu tuomareita koskevissa kurinpitomenettelyissä. Ne poikkeavat täysin siitä oikeudellisesta perustasta, johon perustuu kurinpitojaoston toimivalta antaa lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkansa alentamiseen, mistä on kyse nyt käsiteltävien ennakkoratkaisupyyntöjen taustalla olevissa menettelyissä.⁴⁶ Katson siis, että 8.4.2020 annettu määräys ei ole merkityksellinen nyt käsiteltävänä olevien kysymysten osalta.⁴⁷

⁴² On kiistatonta, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin unionin oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena toimii Puolan oikeusjärjestyksessä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuilla "unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla" ja sen on siis täytettävä tehokkaan oikeussuojan vaatimukset. Tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 106 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴³ Tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus) (C-430/21, EU:C:2022:99, 34–37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴⁴ Ks. asiassa C-615/20 esitetyn ensimmäisen kysymyksen c kohta ja kolmannen kysymyksen f kohta.

⁴⁵ Eli 3 §:n 5 momentti, 27 § ja 73 §:n 1 momentti. Unionin tuomioistuimen 8.4.2020 antaman määräyksen mukaan Puolan tasavallan oli myös pidättäydyttävä siirtämästä kurinpitojaostossa vireillä olevia asioita ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä muun muassa tuomiossa A.K. määriteltäviä riippumattomuuden vaatimuksia.

⁴⁶ Ks. ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain 27 §:n 1 momentin 1a kohta sekä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 80 §, 110 §:n 2a momentti ja 129 §.

⁴⁷ Keskeyttäminen päättyi joka tapauksessa 15.7.2021 annetun tuomion komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) (C-791/19, EU:C:2021:596; jäljempänä tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) yhteydessä. Toteamuksella, jonka mukaan Puolan hallitus ei ole noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole taannut kurinpitojaoston riippumattomuutta ja puolueettomuutta, ja erityisesti kriteereillä, joihin unionin tuomioistuin on tukeutunut tähän toteamukseen päätyessään, on erityistä merkitystä nyt käsiteltävän asian kannalta. Ks. myös tuomio A. K.

58. Sitä vastoin unionin tuomioistuimen varapresidentin asiassa C-204/21 R, komissio v. Puola, 14.7.2021 antama määräys⁴⁸ vaikuttaa asian kannalta merkitykselliseltä. Sen määräysosassa Puolan tasavalta velvoitetaan muun muassa keskeyttämään ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain 27 §:n 1 momentin 1a kohdan sekä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain niiden säännösten, joissa annetaan kurinpitojaostolle toimivalta ratkaista hakemukset, jotka koskevat lupaa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, soveltaminen.⁴⁹ Tuossa määräyksessä Puolan tasavalta velvoitetaan myös keskeyttämään kaikkien niiden päätösten vaikutukset, jotka kurinpitojaosto on jo tehnyt edellä mainittujen säännösten perusteella, ja pidättymään siirtämästä näiden säännösten nojalla asioita ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia.⁵⁰

59. Kyseisen 14.7.2021 annetun määräyksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi unionin tuomioistuimen varapresidentti velvoitti 27.10.2021 Puolan tasavallan maksamaan uhkasakon, jonka määrä oli 1 000 000 euroa päivässä kyseisen määräyksen tiedoksiantopäivästä lukien siihen saakka, kunnes kyseinen jäsenvaltio noudattaa 14.7.2021 annetusta määräyksestä johtuvia velvoitteitaan, tai muussa tapauksessa siihen saakka, kunnes asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) annetaan lopullinen tuomio.⁵¹

60. Komissio vahvisti istunnossa⁵², ettei Puolan tasavalta ollut ilmoittanut sille mistään toimenpiteistä, jotka kyseinen jäsenvaltio oli toteuttanut noudattaakseen 14.7.2021 annettua määräystä. Komissio totesi lisäksi, että tämän määräyksen antamisen jälkeen tuomari I.T. olisi pitänyt palauttaa tehtäviinsä 14.7.2021 lukien siihen saakka, kunnes asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) annetaan tuomio.

61. Kolmanneksi Puolan hallitus esitti istunnossa, että kurinpitojaosto oli lakkautettu ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain ja erinäisten muiden lakien muuttamisesta 9.6.2022 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2022, järjestysnumero 1259; jäljempänä 9.6.2022 annettu laki). Siitä lähtien tuomari voi riitauttaa kurinpitojaoston lopullisen päätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa häntä vastaan rikosoikeudellinen menettely Sąd Najwyższyn uudessa ammattivastuujaostossa (Izba Odpowiedzialności Zawodowej, jäljempänä ammattivastuujaosto).

62. Kurinpitojaosto lakkautettiin ja ammattivastuujaosto perustettiin 9.6.2022 annetun lain 8 §:llä sen voimaantulosta lukien.⁵³ Ammattivastuujaoston on käsiteltävä kaikki asiat, joita ei ole saatettu päätökseen kurinpitojaostossa 15.7.2022 mennessä. Tuomari voi 9.6.2022 annetun lain 18 §:n nojalla 6 kuukauden kuluessa lain voimaantulosta pyytää ammattivastuujaostolta lupaa jatkaa sellaisen asian käsittelyä, joka koskee Sąd Najwyższyn päätöstä, jolla on myönnetty lupa aloittaa häntä vastaan rikosoikeudellinen menettely ja joka on annettu sellaisessa kokoonpanossa, johon kuului kurinpitojaoston tuomari.

⁴⁸ Unionin tuomioistuimen varapresidentin määräys 14.7.2021, komissio v. Puola (C-204/21 R, EU:C:2021:593; jäljempänä 14.7.2021 annettu määräys).

⁴⁹ Välttömästi ja siihen asti, kunnes asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) annetaan lopullinen tuomio.

⁵⁰ Jotka on määritelty tuomiossa A. K.

⁵¹ Unionin tuomioistuimen varapresidentin määräys 27.10.2021, komissio v. Puola (C-204/21 R, ei julkaistu, EU:C:2021:878).

⁵² Puolan hallitus ei ole kiistänyt tätä.

⁵³ Ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, kyseinen laki tuli voimaan 15.7.2022.

63. Vaikuttaa siltä, että kurinpitojaoston lakkauttamisesta huolimatta tuomari I.T. on kansallisen oikeuden nojalla yhä virantoimituksesta pidätettynä, vaikka hän voikin⁵⁴ saattaa asian ammattivastuujaoston käsiteltäväksi riitauttaakseen kurinpitojaoston päätöksen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset ovat siis edelleen merkityksellisiä. Tuomari I.T:n virantoimituksesta pidättämisen laillisuuden arvioimiseksi on tutkittava sekä sitä, täyttääkö kurinpitojaosto SEU 2 artiklan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, mukaiset vaatimukset, että niitä seurauksia, joita näiden määräysten mahdollisesta noudattamatta jättämisestä aiheutuu ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kokoonpanolle.

64. Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, edellä esitetystä ilmenee, että siitä huolimatta, että kurinpitojaosto antoi päätöksensä toisessa oikeusasteessa, Puolan oikeuden nojalla tuomari I.T. voi nyt riitauttaa sen pätevyyden. Vaikuttaa myös siltä, että kurinpitojaoston kyseisellä päätöksellä ei ole enää oikeusvoimaa.

65. Asiassa C-615/20 esitetyn ensimmäisen, toisen ja kolmannen kysymyksen osalta on todettava, että vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa, mukaan lukien säännöt, jotka koskevat tuomareita vastaan käytäviä rikosoikeudellisia menettelyjä, kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, tätä toimivaltaa käytettäessä on noudatettava unionin oikeutta. Kun jäsenvaltio säätää erityisiä sääntöjä, jotka koskevat tuomareita vastaan käytäviä rikosoikeudellisia menettelyjä,⁵⁵ näiden sääntöjen on – mahdollisuutta saattaa asiansa riippumattoman ja puolueettoman, etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen käsiteltäväksi koskevan vaatimuksen mukaisesti ja jotta voidaan sulkea pois kaikki yksityisten perustellut epäilyt tuomareihin kohdistuvista ulkopuolisista tekijöistä ja erityisesti lainsäätäjän tai toimeenpanovallan suorista tai välillisistä vaikutuksista, jotka voivat vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa – oltava perusteltu hyvä oikeudenkäyttöä koskevien objektiivisten ja todennettavissa olevien syiden vuoksi. Tällaisten sääntöjen on tuomareiden kurinpitovastuuta koskevien sääntöjen tavoin annettava tarvittavat takeet sen varmistamiseksi, ettei tällaisia rikosoikeudellisia menettelyjä käytetä tuomareiden toimintaan kohdistuvan poliittisen valvonnan järjestelmänä, ja että niissä taataan täysimääräisesti perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa vahvistetut oikeudet.⁵⁶

66. SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuomioistuimet, jotka voivat lausua unionin oikeuden soveltamisesta tai tulkinnasta, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset.⁵⁷ Kurinpitojaoston toimivaltaan yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 80 §:n, 110 §:n 2a momentin ja 129 §:n sekä ylimmästä tuomioistuimesta annetun muutetun lain⁵⁸ 27 §:n 1 momentin 1a kohdan nojalla kuuluvilla asioilla on luonteensa vuoksi välitön, suora ja syvä vaikutus tuomareiden asemaan ja tuomareiden tehtävien hoitamisen edellytyksiin.⁵⁹ Tästä seuraa, että elimen, joka itse täyttää SEU

⁵⁴ Saadakseen esimerkiksi virantoimituksesta pidättämisenä peruutetuksi.

⁵⁵ Kuten Puolan hallitus ja komissio ovat todenneet huomautuksissaan, asiaa koskevan unionin säännösten puuttuessa jäsenvaltioiden asiana on määrittää, kuuluvatko tuomareiden tietyt toimet luonteeltaan kurinpito- vai rikosoikeudellisten sääntöjen piiriin. Unionin oikeus ei siis lähtökohtaisesti ole esteenä Puolan tasavallan perustuslain 181 §:n kaltaiselle säännökselle, jonka mukaan tuomarin lainkäyttöllinen koskemattomuus voidaan poistaa ja hänen vapautensa riittää laillisesti perustetussa tuomioistuimessa. Ks. asiassa C-615/20 esitetty toinen kysymys.

⁵⁶ Tuomio 18.5.2021, Asociația "Forumul Judecătorilor din România" ym. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 210–213 kohta). Ks. asiassa C-615/20 esitetyn toisen kysymyksen a kohta.

⁵⁷ Ks. vastaavasti tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153, 112 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁵⁸ Joka koskee lupaa aloittaa rikosoikeudellinen menettely tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan tai asettaa heidän tutkintavankeuteen, Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin) tuomareita koskevaa työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöä sekä näiden tuomareiden pakollista eläkkeelle jäämistä.

⁵⁹ Ks. myös 14.7.2021 annettu määräys, 81 kohta.

19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisen tehokkaan oikeussuojan vaatimukset, on voitava valvoa näiden Puolan oikeuden säännösten nojalla toteutettuja toimia, jotka kohdistuvat Puolan tuomioistuinten tuomareihin, jotka voivat lausua unionin oikeuden soveltamisesta tai tulkinnasta.⁶⁰ Koska kurinpitojaostolla oli toimivalta soveltaa edellä mainittuja Puolan oikeuden säännöksiä, sen on tarjottava kaikki tarvittavat takeet siitä, että se on riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu, jotta vältetään vaara siitä, että sen näiden säännösten nojalla toteuttamia toimenpiteitä voitaisiin käyttää tuomioistuinratkaisujen sisällön poliittisen valvonnan järjestelmänä. Unionin tuomioistuin tukeutui laajalti tuomiossaan A.K.⁶¹ aiemmin esittämiinsä seikkoihin ja totesi tuomiossaan Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä kategorisesti, viitaten kyseisen tuomion 89–110 kohdassa esitettyihin seikkoihin, että kurinpitojaosto ei täyttänyt SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetyjä riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimuksia. Unionin tuomioistuin tukeutui muun muassa siihen, että kurinpitojaoston, jolla on yksinomainen toimivalta ratkaista tietyt asiat, perustaminen ex nihilo tapahtui samanaikaisesti sellaisen kansallisen lainsäädännön antamisen kanssa, jolla loukataan Sąd Najwyższy tuomareiden erottamattomuutta ja riippumattomuutta. Kyseisessä tuomiossa todettiin, että kurinpitojaostolla oli muihin Sąd Najwyższy jaostoihin verrattuna erityisen suuri organisatorinen, toiminnallinen ja taloudellinen itsenäisyys kyseisessä tuomioistuimessa. Kurinpitojaoston tuomareiden palkka oli myös noin 40 prosenttia korkeampi kuin Sąd Najwyższy muissa jaostoissa työskentelevien tuomareiden palkka ilman, että tällaiselle etuoikeutetulle kohtelulle olisi esitetty mitään objektiivista perustelua.

67. Kurinpitojaoston perustamisen yhteydessä edellytettiin, että sen oli koostuttava yksinomaan uusista tuomareista, jotka tasavallan presidentti nimittää KRS:n ehdotuksesta.⁶² Ennen näiden nimitysten tekemistä KRS:n rakenne oli uudistettu perusteellisesti.⁶³ Unionin tuomioistuimen mukaan tällaiset muutokset ovat omiaan aiheuttamaan riskin, jota ei ollut aikaisemmin käytetyssä valintamenettelyssä, siitä, että lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttäjien vaikutusvalta KRS:ään lisääntyy ja kyseisen elimen riippumattomuus heikentyy. Lisäksi KRS:n uusi kokoonpano toteutettiin lyhentämällä kyseiseen elimeen siihen saakka kuuluneiden jäsenten meneillään ollutta nelivuotista toimikautta. Unionin tuomioistuin totesi myös, että KRS:n lainsäädäntöuudistus toteutettiin samanaikaisesti kuin annettiin uusi laki ylimmästä tuomioistuimesta⁶⁴, jolla toteutettiin Sąd Najwyższy laaja-alainen uudistus.⁶⁵

68. Unionin tuomioistuimen mukaan kaikki nämä seikat ovat yhdessä tarkasteltuina omiaan herättämään yksityisissä perusteltuja epäilyjä siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti Puolan lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttäjien välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko mainittu elin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden. Unionin tuomioistuin katsoi, että nämä seikat voivat johtaa siihen,

⁶⁰ Ks. analogisesti tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä, 80 ja 83 kohta.

⁶¹ Ks. asiassa C-615/20 esitetyn ensimmäisen kysymyksen a kohta ja kolmannen kysymyksen d kohta.

⁶² Tällä tavoin suljettiin pois mahdollisuus siirtää kyseiseen jaostoon Sąd Najwyższyssa (ylin tuomioistuin) jo toimivia tuomareita, vaikka tällaiset siirrot olivat lähtökohtaisesti sallittuja.

⁶³ KRS:n uuteen kokoonpanoon kuuluvista 25 jäsenestä 23 on Puolan toimeenpano- tai lainsäädäntövaltaa käyttävien viranomaisten nimittämiä tai niiden jäseniä. Aiemmin tuomarit valitsivat 15 KRS:n jäsentä omasta keskuudestaan.

⁶⁴ Ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annettu laki (Ustawa o Sądzie Najwyższym; Dz. U. 2018, järjestysnumero 5), sellaisena kuin sen konsolidoitu versio on julkaistu vuoden 2019 Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiejissa (järjestysnumero 825).

⁶⁵ Tähän sisältyy erityisesti se, että mainittuun tuomioistuimeen muun muassa perustettiin kaksi uutta jaostoa, joista toinen on kurinpitojaosto, sekä sellaisen järjestelmän käyttöön ottaminen, jolla säädettiin Sąd Najwyższy tuomareiden eläkeiän alentamisesta ja tämän toimenpiteen soveltamisesta virassa oleviin kyseisen tuomioistuimen tuomareihin. KRS:n eräiden jäsenten toimikauden ennenaikainen päättymisen ja kyseisen elimen uudelleenmuodostaminen tapahtuivat asiayhteydessä, jossa oli odotettavissa, että useita Sąd Najwyższy ja erityisesti kurinpitojaoston tuomarin virkoja tulee täytettäväksi.

ettei mainittu elin näytä riippumattomalta tai puolueettomalta, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen on herätettävä mainituissa yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.⁶⁶

69. Kurinpitojaoston tuomareiden nimitysmenettelyn ja kyseisen jaoston toimintaedellytysten kokonaisarviointi ei sulje pois sitä, että on olemassa perusteltuja epäilyjä siitä, että tuomareihin saatetaan kohdistaa ulkoista painostusta.⁶⁷ Tämän ratkaisuehdotuksen laatimisajankohtana on edelleen epäilyjä kurinpitojaoston riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta, kuten tuomiossa Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä ja tuomiossa A. K. on kuvattu. Nämä epäilyt eivät liity pelkästään tuomareita koskevaan kurinpitojärjestelmään Puolassa, vaan myös sääntöihin, jotka koskevat luvan myöntämistä rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkojensa pakolliseen alentamiseen.

70. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on myös selostanut yhteyksiä Puolan oikeusministerin ja yleisen syyttäjän, Puolan oikeusministerin ja KRS:n sekä KRS:n ja kurinpitojaoston välillä.⁶⁸ Tältä osin se on epävarma siitä, toimiiko kurinpitojaosto kolmantena tahona sen käsiteltävänä olevien asioiden asianosaisiin nähden.⁶⁹

71. On vakiintuneesti katsottu, että tuomioistuinten riippumattomuus käsittää kaksi osatekijää. Ensimmäinen, ulkoinen osatekijä edellyttää, että tuomioistuin huolehtii tehtävistään itsenäisesti olematta hierarkkisessa tai alisteisessa suhteessa mihinkään tahoon ja ottamatta vastaan määräyksiä tai ohjeita milteän taholta, ja se on siis suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostukselta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa. Toinen näistä osatekijöistä, joka on kuvattu luonteeltaan sisäiseksi, liittyy puolueettomuuteen. Sillä pyritään takaamaan, että tuomioistuimet säilyttävät saman etäisyyden oikeudenkäynnin kumpaankin asianosaiseen ja heidän intresseihinsä. Tuomioistuinten on oltava objektiivisia eikä niillä saa olla niiden käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisun osalta muuta intressiä kuin oikeussääntöjen tiukka soveltaminen.⁷⁰

72. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilykset koskevat riippumattoman tuomioistuimen toista osatekijää ja käsitystä, jonka mukaan kurinpitojaosto ei ole riippumaton eikä puolueeton, kun se päättää luvista aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellisen menettely ja pidättää hänet virantoimituksesta. Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu, sen kuvaamat ja tämän ratkaisuehdotuksen 28 ja 29 kohdassa⁷¹ selostetut Puolan oikeusministerin, yleisen syyttäjän⁷², KRS:n ja kurinpitojaoston väliset suorat ja välilliset institutionaaliset yhteydet lisäävät jo ennestään huomattavaa vaaraa siitä,

⁶⁶ Unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että tällainen kehitys heikentää oikeusvaltioperiaatteen arvon suojelua. Tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä, 112 kohta.

⁶⁷ Ks. asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) antamani ratkaisuehdotuksen 212 kohta.

⁶⁸ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 28 ja 29 kohta. Ks. myös asiassa C-615/20 esitetyn kolmannen kysymyksen e kohta. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että KRS:n rooli kurinpitojaoston tuomareiden nimittämismenettelyssä on ratkaiseva ja että sen riippumattomuus poliittisista viranomaisista on kyseenalaista ja herättää siten oikeutettuja kysymyksiä kyseisen jaoston riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä, 101 ja 108 kohta.

⁶⁹ Ks. asiassa C-615/20 esitetyn kolmannen kysymyksen f kohta.

⁷⁰ Tuomio A. K., 120–122 kohta.

⁷¹ Yhdistettynä muihin seikkoihin, joihin unionin tuomioistuin on viitannut 15.7.2021 antamassaan tuomiossa Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä (C-791/19, EU:C:2021:59).

⁷² Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 28 kohta. Käsiteltävä asia voidaan rinnastaa 27.5.2019 annettuun tuomioon OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18, EU:C:2019:456, 73–90 kohta), joka koskee Saksan oikeusministerin ja yleisen syyttäjänviraston välisiä yhteyksiä siltä osin kuin on kyse vaarasta, että ensin mainittu antaa viimeksi mainitulle ohjeita konkreettisisä tapauksissa.

että kurinpitajaostoa ei pidetä täysin neutraalina tuomarina sen ratkaistessa näitä kysymyksiä. Nämä yhteydet ovat omiaan heikentämään entisestään luottamusta, jota oikeuslaitoksen on herätettävä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

73. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin katsoo, että SEU 2 artiklaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuina perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, sovelletaan tapauksissa, joissa tuomioistuin kansallisen oikeuden mukaisesti antaa luvan rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä tämän seurauksena heidän palkkansa alentamiseen. Nämä unionin oikeuden säännökset ovat esteenä kansallisille säännöille, jossa myönnetään toimivalta antaa lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkansa alentamiseen tuomioistuimelle, joka ei täytä vaatimuksia, joiden mukaan sen on oltava riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu.

3. Asiassa C-671/20 esitetty toinen kysymys

74. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, ovatko unionin oikeus ja erityisesti SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta esteenä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 42a §:n 1 ja 2 momentin sekä 107 §:n 1 momentin 3 kohdan kaltaisille kansallisille säännöksille, joissa yhtäältä kielletään kansallisia tuomioistuimia valvomasta – niiden tutkiessa, ovatko ne kokoonpanonsa puolesta etukäteen laillisesti perustettuja – kurinpitajaoston sellaisten päätösten laillisuutta ja sitovia vaikutuksia, joissa annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä, sekä toiseksi pidetään tällaisen tutkimisen toteuttamista kurinpitorikkomuksena. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös, ovatko nämä unionin oikeuden säännökset esteenä Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) oikeuskäytännölle, jossa kielletään tasavallan presidentin toteuttamien tuomarinimitystoimien ja KRS:n tämän nimitysmenettelyn yhteydessä toteuttamien toimien tuomioistuinvalvonta.

75. Oikeussuojakeinoja riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, koskevan oikeuden välitön seuraus on, että jokaisella on mahdollisuus vedota tähän oikeuteen.⁷³ Kun se, onko kyseessä riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, on riitautettu sellaisella perusteella, joka ei heti vaikuta ilmeisen perusteettomalta,⁷⁴ jokaisella tuomioistuimella⁷⁵ on velvollisuus tutkia, onko se kokoonpanonsa puolesta tällainen tuomioistuin. Tämä tutkiminen on tarpeen sen luottamuksen säilyttämiseksi, jota demokraattisessa yhteiskunnassa toimivien tuomioistuinten on herätettävä oikeussubjekteissa. Tämä tarkistaminen on siten olennainen menettelyvaatimus, jonka noudattaminen kuuluu oikeusjärjestyksen perusteisiin ja joka on toteutettava joko silloin, kun asianosaiset vetoavat siihen, taikka viran puolesta.⁷⁶ SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan

⁷³ Tuomio Simpson, 55 kohta.

⁷⁴ Tuomio 1.7.2008, Chronopost v. UFX ym. (C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46 kohta).

⁷⁵ Ks. unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen osalta tuomio Simpson, 57 kohta ja tuomio 24.3.2022, Wagenknecht v. komissio (C-130/21 P, EU:C:2022:226, 15 kohta). Ks. jäsenvaltioiden tuomioistuinten osalta tuomio 6.10.2021, W.Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 126–131 kohta).

⁷⁶ Ks. tuomio Simpson 55 ja 57 kohta ja tuomio 1.7.2008, Chronopost v. UFX ym. (C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46 kohta).

toinen alakohta sekä tuomiossa Simpson selostettu vaatimus ovat luonteeltaan horisontaalisia. Niitä sovelletaan aina, kun tuomioistuin saattaa joutua ratkaisemaan asioita ”unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”.⁷⁷

76. Puolan hallitus katsoo, ettei tuomiolla A. K. tai millään kansallisella oikeuskäytännöllä, jonka mukaan kurinpitojaosto ei ole riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu, voida kyseenalaistaa tasavallan presidentin toteuttamaa kurinpitojaoston tuomareiden nimitystoimea.

77. Tämän ratkaisuehdotuksen 11 kohdassa toistetussa yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 42a §:n 1 momentin ja 2 momentin sanamuodossa ei sellaisenaan ainoastaan suljeta pois tuomioistuimen toimivaltaa kumota erga omnes tasavallan presidentin toteuttamaa tuomarinimitystoimea. Sitä vastoin sillä selvästi estetään kaikkia Puolan tuomioistuimia joko omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä ottamasta esille tai tutkimasta missä tahansa tilanteessa ja mistä tahansa syystä sitä, voiko tuomioistuin noudattaa perustavaa laatua olevaa oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, taikka sitä, onko tuomari laillisesti nimitetty tai voiko hän hoitaa lainkäyttötehtäviä, riippumatta väitetyn lainvastaisuuden taikka riitautetun toimen tai menettelyn luonteesta tai käytettävissä olevasta oikeussuojakeinosta. Mielestäni yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain säännösten sanamuoto on niin laaja, että se estää kansallista tuomioistuinta tutkimasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä⁷⁸ edellytetyllä tavalla minkään tuomioistuimen kokoonpanoa koskevia kysymyksiä.

78. Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain

107 §:n 1 momentin 3 kohdan sanamuoto näyttäisi vahvistavan saman lain 42a §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä kieltoja. Yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 107 §:n 1 momentin 3 kohta näyttäisi kattavan kaikki yritykset riitauttaa tuomarin nimittämiseen⁷⁹ johtavan menettelyn mitkä tahansa osa-alueet, mukaan lukien esimerkiksi etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan vaatimuksen noudattaminen. Koska yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 42a §:n 1 ja 2 momentti ja 107 §:n 1 momentin 3 kohta estävät tuomioistuimia tutkimasta, täyttävätkö ne SEU 2 artiklassa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, asetetut vaatimukset tuomiossa Simpson tarkoitetulla tavalla, edellä mainitut unionin oikeuden säännökset ovat esteenä tällaisille kansallisen oikeuden säännöksille.

79. Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) oikeuskäytännöstä⁸⁰ on todettava, että vaikka unionin tuomioistuin on todennut⁸¹, että se, että Sąd Najwyższy tuomareiden nimittämistä koskevat tasavallan presidentin päätökset eivät voi olla tuomioistuinvalvonnan

⁷⁷ Tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), 29, 36 ja 37 kohta).

⁷⁸ Tuomio Simpson, 55 kohta.

⁷⁹ Ks. tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153, 128 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen). Voitaisiin esimerkiksi todeta, että on kurinpitovirhe tutkia KRS:n roolia tuomarin nimittämismenettelyssä.

⁸⁰ Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin) katsoi 4.3.2020 antamassaan tuomiossa (P 22/19) (Dz. U. 2020, järjestysnumero 413), että kansallisen oikeuden säännökset, joiden nojalla tuomari voidaan syrjäyttää asian käsittelystä sen vuoksi, että tasavallan presidentti on KRS:n ehdotuksesta nimittänyt hänet sääntöjenvastaisesti, ovat ristiriidassa Puolan tasavallan perustuslain 179 §:n kanssa, luettuna 144 §:n 3 momentin 17 kohdan valossa.

⁸¹ Tuomio A. K., 145 kohta.

kohteena Puolan oikeuden nojalla, ei sinällään aiheuta ongelmia,⁸² se on katsonut useaan otteeseen, että tuomareiden nimittämistä koskevien KRS:n ehdotusten tehokas tuomioistuinvalvonta – jolla ainakin tarkastetaan, ettei toimivaltaa ole ylitetty tai käytetty väärin ja ettei asiassa ole tehty oikeudellista virhettä tai ilmeistä arviointivirhettä – on tarpeen tilanteissa, jotka ovat omiaan herättämään yksityisissä systeemisissä epäilyjä kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.⁸³ Unionin tuomioistuin on lisäksi selostanut tuomion Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä 104–107 kohdassa useita seikkoja – joihin kuuluu muun muassa KRS:n merkittävä asema kurinpitojaoston jäsenten nimittämisessä – jotka ovat omiaan herättämään yksityisissä perusteltuja epäilyjä siltä osin, onko kyseinen elin riippumaton ja puolueeton. Tästä oikeuskäytännöstä⁸⁴ ilmenee selvästi, että tuomareiden nimittämistä koskeviin KRS:n ehdotuksiin on kohdistettava tuomioistuinvalvontaa, jota ilman kurinpitojaoston ei katsota olevan riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu, eikä se täytä muun muassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vaatimuksia.⁸⁵ Tämä oikeuskäytäntö sitoo kaikkia Puolan tuomioistuimia, mukaan lukien Trybunał Konstytucyjny. Unionin tuomioistuin totesi tuomiossaan Grossmania, että jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perussopimusten mukaan kuuluvan velvollisuuden, SEUT 260 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet pannakseen täytäntöön unionin tuomioistuimen tämän tuomion, joka on oikeusvoimainen niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta, jotka kyseisellä tuomioistuinratkaisulla on tosiasiallisesti tai välttämättä ratkaistu. Unionin tuomioistuimen tuomion oikeusvoiman nojalla kansallisen tuomioistuimen, joka tutkii unionin oikeuden säännösten ja määräysten ulottuvuutta, on otettava huomioon tällä tavoin oikeusvoimaisesti ratkaistut oikeudelliset seikat. Jos toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pidättäytyvät panemasta täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa unionin tuomioistuimen tuomiota, kansallisen tuomioistuimen on toteutettava kaikki toimenpiteet helpottaakseen unionin oikeuden täyden vaikutuksen toteutumista tuossa tuomiossa vahvistetun mukaisesti.⁸⁶

80. SEUT 267 artiklan nojalla ratkaisu, jonka unionin tuomioistuin antaa käsiteltävässä asiassa, sitoo ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta unionin oikeuden tulkinnan osalta sen ratkaistessa käsiteltävänä olevaa asiaa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen tarvittaessa jätettävä huomiotta Trybunał Konstytucyjny:n ratkaisu, jos se katsoo, että

⁸² Unionin tuomioistuimen 2.3.2021 antaman tuomion A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) 129 kohdassa todetaan, että ”se, ettei kansallisen ylimmän tuomioistuimen tuomareiden virkoihin nimittämistä koskevassa menettelyssä ole välttämättä mahdollista käyttää muutoksenhakukeinoa, voi joissakin tapauksissa olla ongelmatonta unionin oikeuteen ja erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvien vaatimusten kannalta”.

⁸³ Tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153, 128–136 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁸⁴ Tuomio A. K. Ks. myös tuomio 2.3.2019, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153) ja tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä.

⁸⁵ Tuomio Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä koskee kurinpitojaoston toimivaltaa ratkaista Sąd Najwyższy tuomareita ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevat kurinpitoasiat. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 69 kohdasta ja asiassa C-204/21, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) esittämäni ratkaisuehdotuksen 212 kohdasta ilmenee, tämän oikeuskäytännön perustelut pätevät myös kurinpitojaoston toimivaltaan antaa lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita ja avustavia tuomareita vastaan, heidän virantoimituksesta pidättämisensä sekä heidän palkkansa alentamiseen.

⁸⁶ Tuomio 10.3.2022, Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, 35, 36 ja 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

unionin tuomioistuimen tuomion huomioon ottaen nuo ratkaisut eivät ole yhteensopivia unionin oikeuden kanssa, ja tarvittaessa kieltäydyttävä soveltamasta kansallisia säännöksiä⁸⁷, joissa sen edellytetään noudattavan Trybunał Konstytucyjny:n ratkaisuja.⁸⁸

81. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin katsoo, että SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, luettuina perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, ovat esteenä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 42a §:n 1 ja 2 kohdan sekä 107 §:n 1 momentin 3 kohdan kaltaisille kansallisille säännöksille, joissa ensinnäkin kielletään kansallisia tuomioistuuksia – niiden selvittäessä, ovatko ne ratkaisukokoonpanonsa puolesta etukäteen laillisesti perustettuja tuomioistuuksia – valvomasta kurinpitojaoston sellaisten päätösten laillisuutta ja sitovaa vaikutusta, joissa annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä, sekä toiseksi pidetään tällaisen valvomisen toteuttamista kurinpitotrikomuksena.

4. Asiassa C-615/20 esitetty neljäs kysymys ja asiassa C-671/20 esitetyt ensimmäinen, kolmas ja neljäs kysymys

82. Asiassa C-671/20 esitetystä neljännestä kysymyksestä käy ilmi, ettei Trybunał Konstytucyjny takaa tehokasta oikeussuojaa, mutta siinä ei esitetä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa edellytetyllä tavalla riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo asian olevan näin. Tästä seuraa, ettei unionin tuomioistuin voi auttaa ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta arvioimalla, täyttääkö Trybunał Konstytucyjny erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan edellytykset. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin katsoo, että siltä osin kuin sitä pyydetään asiassa C-671/20 esitetystä neljännessä kysymyksessä suorittamaan tämä arviointi, tämä kysymys on jätettävä tutkimatta.

83. Asiassa C-615/20 esittämällään neljännellä kysymyksellä sekä asiassa C-671/20 esittämällään ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, mitä seurauksia on toteamuksella, jonka mukaan kurinpitojaosto ei täyttänyt erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, vaatimuksia sille kuuluvan toimivallan osalta antaa lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita ja avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkansa alentamiseen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii erityisesti sitä, ovatko SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön ja oikeusvarmuuden periaatteet esteenä yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 41b §:n 1 ja 3 momentin kaltaisille kansallisille säännöksille, joiden nojalla ratkaisukokoonpanoa voidaan muuttaa kurinpitojaoston sellaisen päätöksen perusteella, jolla annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkansa alentamiseen. Se tiedustele myös, edellyttävätkö SEU 2 artikla, SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön ja oikeusvarmuuden periaatteet, että kaikkien valtion elinten, ennakkoratkaisua

⁸⁷ Ks. Puolan tasavallan perustuslain 190 §:n 1 momentti.

⁸⁸ Ks. analogisesti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus) (C-430/21, EU:C:2022:99, 73–75 kohta). Ks. myös tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153, 146 kohta ja tuomio 18.5.2021, Asociația "Forumul Judecătorilor din România" ym. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, 250 kohta).

pyytänyt tuomioistuin mukaan lukien, on jätettävä huomiotta kurinpitojaoston päätökset, jotta tuomari, jonka lainkäyttöllinen koskemattomuus on poistettu ja joka on pidätetty virantoimituksesta, voi osallistua kyseisen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon.⁸⁹ Se pohtii lopuksi, voiko kyseisen kansallisen tuomioistuimen virantoimituksesta pidätetyn tuomarin tilalle nimitetty tuomari ratkaista unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyviä kysymyksiä.⁹⁰

84. Tämän ratkaisuehdotuksen 66–69 kohdassa esitetään syyt, joiden vuoksi kurinpitojaosto ei ollut tuomari I.T:tä koskevan päätöksen antaessaan riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka oli etukäteen laillisesti perustettu, eikä siis täyttänyt SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, vaatimuksia.⁹¹ Näiden säännösten rikkominen on sitäkin vakavampaa, kun otetaan huomioon, että kurinpitojaoston tuomarien nimittämismenettelyn kokonaisarviointi ja olosuhteet, joissa tämä jaosto toimi, eivät sulje pois perusteltuja epäilyjä siitä, että tällä tavoin nimitettyihin tuomareihin saattoi kohdistua ulkopuolista painostusta. Mielestäni tämä epävarmuus on vaikuttanut kyseisen jaoston integriteettiin sekä kaikkiin sen toteuttamiin toimiin, mukaan lukien tuomari I.T:tä koskeva päätös.

85. Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate velvoittaa jäsenvaltioiden kaikki elimet antamaan unionin oikeussäännöille täyden vaikutuksen. Jäsenvaltioiden oikeudella ei näin ollen saa heikentää näille oikeussäännöille jäsenvaltioiden alueilla annettua vaikutusta. Kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi sen toimivaltaan kuuluva asia on saatettu, on jätettävä soveltamatta kaikkia kansallisen oikeuden säännöksiä, jotka ovat ristiriidassa sellaisen unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen – kuten SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – kanssa, jolla on välitön oikeusvaikutus.⁹² SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaan jäsenvaltioiden on lisäksi poistettava lainvastaiset seuraukset, jotka aiheutuvat unionin oikeuden rikkomisesta.⁹³ Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen mukaisesti kurinpitojaoston ratkaisu on mitätön.⁹⁴

86. Siitä, että kurinpitojaosto lakkautettiin 9.6.2022 annetulla lailla, ei seuraa, että sen päätöksiä pidettäisiin mitättöminä. Kansallisen oikeuden mukaan tuomari I.T:n virantoimituksesta pidättäminen ja hänen palkkansa alentaminen pysyvät voimassa. Tilanteen korjaamiseksi hänen on saatettava asia hiljattain perustetun ammattivastuujaoston käsiteltäväksi, jotta hän voi riitauttaa kurinpitojaoston päätöksen. Puolan hallituksen⁹⁵ tehtävänä on varmistaa paitsi se, että kurinpitojaoston toimivaltaa käyttää riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu, myös poistaa kurinpitojaoston antamien päätösten vaikutukset⁹⁶

⁸⁹ Ks. asiassa C-615/20 esitetyn neljännen kysymyksen a ja b kohta sekä asiassa C-671/20 esitetyn kolmannen kysymyksen a kohta.

⁹⁰ Ks. asiassa C-671/20 esitetyn kolmannen kysymyksen b kohta. YP katsoo, että ainoastaan riippumaton ja puolueeton tuomioistuin voi asian oikeudenmukaisen ja avoimen tutkimisen jälkeen myöntää luvan aloittaa tuomaria vastaan rikosoikeudellinen menettely. Koska kurinpitojaosto ei täyttänyt näitä edellytyksiä, sen päätös on mitätön. Puolan hallitus katsoo, että tuomari I. T:n virantoimituksesta pidättäminen on pätevä ja että hänen osallistumisensa rikosoikeudenkäyntiin loukkaisi näin ollen asianosaisten oikeutta riippumattomaan tuomioistuimeen, joka on etukäteen laillisesti perustettu.

⁹¹ Riippumatta sen toimivallan luonteesta, jota se väitti käyttävänsä.

⁹² Koska unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä – erityisesti 15.7.2021 annetussa tuomiossa Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä – annetaan selvä vastaus kysymykseen siitä, täyttääkö kurinpitojaosto SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vaatimukset, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on toteutettava kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen sen toimivallan puitteissa, joka sillä on tämän tulkinnan soveltamisen varmistamiseksi. Ks. vastaavasti tuomio 10.3.2022, Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁹³ Tuomio 10.3.2022, Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, 63 kohta).

⁹⁴ Ks. analogisesti tuomio 6.10.2021, W.Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 152–155 kohta).

⁹⁵ Ja kyseisen valtion kaikkien ilmentymien, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mukaan lukien.

⁹⁶ Ks. tuomio 19.11.1991, Francovich ym. (C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, 36 kohta).

viipymättä.⁹⁷ Unionin oikeuden välittömän ja tehokkaan soveltamisen edellytyksenä ei voi olla velvollisuus saattaa asia ammattivastuujaooston käsiteltäväksi. Muussa tapauksessa unionin oikeuden tehokkuus heikentyy kahdella tavalla. Yhtäältä uuden menettelyn aloittaminen riippuisi asianosaisten aloitteesta. Toisaalta kurinpitojaooston päätökset pysyisivät voimassa siihen asti, kunnes nämä menettelyt on ratkaistu.

87. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 62 ja 64 kohdasta ilmenee, kurinpitojaooston päätöksellä ei näytä olevan oikeusvoimaa Puolan oikeudessa. Tästä seuraa, että oikeusvoimaa koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä⁹⁸ ei sovelleta siihen. Kyseisestä oikeuskäytännöstä⁹⁹ ilmenee lisäksi, että koska kurinpitojaooston päätöksen on antanut elin, joka ei ole riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu, oikeusvarmuuden periaate tai tuomion väitetty lainvoimaisuus eivät estä lainsäätäjää tai tuomioistuinta pitämästä mainitusta unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuneita lainvastaisia seurauksia mitättöminä.¹⁰⁰

88. Näin ollen esitän, että kaikkien valtion elinten, mukaan lukien ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin – johon tuomari I.T. kuuluu¹⁰¹ – samoin kuin elinten, joilla on toimivalta kansallisten tuomioistuinten kokoonpanon muodostamiseen ja muuttamiseen,¹⁰² on jätettävä huomiotta kurinpitojaooston päätös ja niiden on sallittava tuomari I.T:n osallistuminen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon.¹⁰³

89. Nämä huomautukset esitetään sillä tärkeällä varauksella, että asiaa ei ole siirretty toiselle ratkaisukokoonpanolle, joka on itse riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Vaikka unionin oikeuden tehokkuuden kannalta olisi epäilemättä suotavaa poistaa kaikki kurinpitojaooston ratkaisun lainvastaiset vaikutukset, mukaan lukien sellaisten päätösten kumoaminen ex nunc, joilla tuomari I.T:lle osoitetut asiat jaettiin uudelleen toiselle ratkaisukokoonpanolle, tällaisessa lähestymistavassa, joka edellyttäisi sitä, että kaikkien kyseiselle tuomarille aiemmin jaettujen asioiden käsittely olisi aloitettava ja/tai järjestettävä uudelleen, ei otettaisi huomioon yksityisten oikeutta oikeusvarmuuteen¹⁰⁴ ja oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisesti.

⁹⁷ Ks. analogisesti tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, 23 kohta), jossa täsmennetään muun muassa, että näiden vaatimusten kanssa ovat yhteensopimattomia kaikki sellaiset kansallisen oikeusjärjestyksen oikeussäännöt tai lainsäädännölliset, hallinnolliset tai tuomioistuinten käytännöt, jotka heikentäisivät unionin oikeuden tehokkuutta estämällä sen, että unionin oikeuden soveltamiseen toimivaltainen tuomioistuin voi jo unionin oikeuden soveltamisajankohtana tehdä kaiken tarpeellisen sellaisten kansallisten säännösten syrjäyttämiseksi, jotka mahdollisesti estävät unionin normien täyden tehokkuuden. Ks. myös tuomio 22.6.2010, Melki ja Abdeli (C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, 43 ja 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁹⁸ Ks. tuomio 2.4.2020, CRPNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ja 89 kohta) ja tuomio 17.9.2020, Rosneft ym. v. neuvosto (C-732/18 P, ei julkaistu, EU:C:2020:727, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁹⁹ Ks. analogisesti tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 160 kohta).

¹⁰⁰ Tämä ei merkitse sitä, että tuomarit, jotka ovat olleet kurinpitojaooston menettelyjen kohteena esimerkiksi yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 80 §:n nojalla, eivät voisi olla uuden menettelyn kohteena tämän säännöksen nojalla riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Valtion toimivaltaisten viranomaisten tehtävänä on aloittaa tällainen menettely tarvittaessa kyseisiä tuomareita vastaan.

¹⁰¹ Jos ei olisi mahdollista vahvistaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kokoonpanoja, joissa tuomari I. T. on mukana, tuomioistuimet eivät voisi tutkia, ovatko ne itsenäisiä ja toimivaltaisia tuomioistuinta, jotka on etukäteen laillisesti perustettu, jolloin tuomiosta Simpson tulisi tehoton.

¹⁰² Erityisesti tuomioistuimen puheenjohtaja. Ks. yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 41b §:n 1 ja 3 momentti.

¹⁰³ Tämä ei vaikuta tuomarin mahdollisuuteen nostaa vahingonkorvauskanne. Puolan oikeudessa näytettäisiin säädettävän tietyissä tapauksissa korvausten maksamisesta virantoimituksesta pidätetyille tuomareille. Ks. yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun muutetun lain 129 §.

¹⁰⁴ Kun otetaan huomioon se huomattavan pitkä aika, joka on kulunut siitä, kun tuomari I. T. pidätettiin virantoimituksesta 18.11.2020, useita hänen käsiteltäväkseen alun perin osoitettuja asioita on saatettu jo ratkaista.

90. Tästä seuraa, että asiassa C-615/20 esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön tapauksessa tuomari I.T:n on edelleen osallistuttava pääasian oikeudenkäynnin ratkaisukokoonpanoon. Kurinpitojaoston 18.11.2020 antama päätös, joka koski hänen virantoimituksesta pidättämistään, annettiin samana päivänä kuin asiassa C-615/20 esitettiin ennakkoratkaisupyyntö, minkä seurauksena ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti lykätä ratkaisun antamista tuossa asiassa. Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että tuomari I.T:n virantoimituksesta pidättämisestä huolimatta asian C-615/20 taustalla olevaa oikeudenkäyntiä ei ole osoitettu uuteen ratkaisukokoonpanoon.¹⁰⁵ Sitä vastoin asiassa C-671/20 esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön taustalla oleva asia siirrettiin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toiselle ratkaisukokoonpanolle. Mikään unionin tuomioistuimelle toimitetussa asiakirja-aineistossa ei viittaa siihen, että tämä ratkaisukokoonpano ei olisi riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Mikäli näin on, kyseinen asia voi pysyä uuden ratkaisukokoonpanon käsiteltävänä.¹⁰⁶

91. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin toteaa, että SEU 2 artiklassa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön ja oikeusvarmuuden periaatteissa veloitetaan kaikki valtion elimet, mukaan luettuna ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, poistamaan kurinpitojaoston 18.11.2020 antaman päätöksen kaltaisten ratkaisujen lainvastaiset seuraukset ja siten sallimaan se, että virantoimituksesta pidätetty tuomari voi osallistua kyseiseen ratkaisukokoonpanoon, lukuun ottamatta asioita, jotka on siirretty toiselle ratkaisukokoonpanolle, joka on riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu.

VI Ratkaisuehdotus

92. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Sąd Okręgowy w Warszawien esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

SEU 2 artiklaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuina Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa,

- sovelletaan tapauksissa, joissa tuomioistuin kansallisen oikeuden mukaisesti antaa luvan rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä tämän seurauksena heidän palkkansa alentamiseen. Nämä unionin oikeuden säännökset ovat esteenä kansallisille säännöille, joissa myönnetään toimivalta antaa lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita tai avustavia tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä sekä heidän palkkansa alentamiseen tuomioistuimelle, joka ei täytä vaatimuksia, joiden mukaan sen on oltava riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu
- ne ovat esteenä kansallisille säännöksille, joissa ensinnäkin kielletään kansallisia tuomioistuimia – niiden selvittäessä, ovatko ne ratkaisukokoonpanonsa puolesta etukäteen laillisesti perustettuja tuomioistuimia – valvomasta Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto) sellaisten päätösten laillisuutta ja sitovaa vaikutusta, joissa

¹⁰⁵ Ks. alueellisen syyttäviviranomaisen huomautusten 4 kohta.

¹⁰⁶ Olen tietoinen siitä, että aika, joka kului kurinpitojaoston 18.11.2020 antaman päätöksen ja asiassa C-671/20 9.12.2020 esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön välillä – ja siten pääasian käsittelyn lykkääminen – on lyhyt ja että asian käsittely tuossa asiassa ei välttämättä ole edennyt tällä välin. Tämä seikka ei muuta kantaani. Oikeusvarmuudella ja sellaisella selvällä ja abstraktilla kannanotolla tällaisiin kysymyksiin, jota sovelletaan kaikissa tapauksissa, on oltava etusija verrattuna nopeustarpeeseen yksittäistapauksissa.

annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä, sekä toiseksi pidetään tällaisen valvonnan toteuttamista kurinpitorikkomuksena.

SEU 2 artiklassa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden, vilpittömän yhteistyön ja oikeusvarmuuden periaatteissa veloitetaan kaikki valtion elimet, mukaan luettuna ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, poistamaan kurinpitojaoston päätösten, joissa annetaan lupa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiseen tuomareita vastaan, heidän vapaudenriistoonsa (pidättämiseensä) ja virantoimituksesta pidättämiseensä, lainvastaiset seuraukset ja siten sallimaan se, että virantoimituksesta pidätetty tuomari voi osallistua kyseiseen ratkaisukokoonpanoon, lukuun ottamatta asioita, jotka on siirretty toiselle ratkaisukokoonpanolle, joka on riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu.